

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

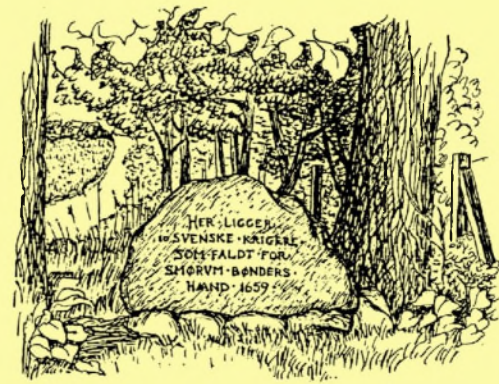
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

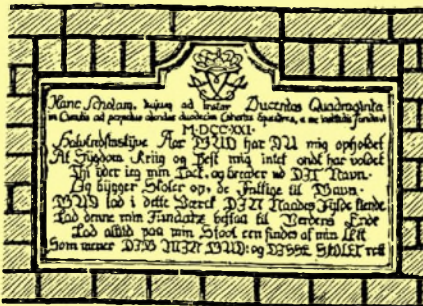
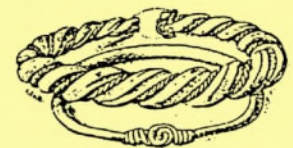
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ISSN 0905 8834

Årsskrift 2009 Ledøje-Smørum Historisk Forening og Arkiv

Årsskrift 2009
Ledøje-Smørum
Historisk Forening
og Arkiv

Foreningens bestyrelse

Formand	Anni Agerskov	4465 4720
Næstformand	Inga Nielsen	4497 3696
Kasserer	Inge Winther	4497 6808
Sekretær	Hannah Rank	4465 1970
	Knud Remi Christensen	4466 3452
	Finn Sølvbjerg Hansen	4465 9927
	Hans Bindslev	4497 6668
Suppleanter	Line Ludvigsen	4465 3547
	Bent Thygesen	4497 5054
Revisorer	Ebbe Engmark	4465 2829
	Niels Henrik Rank	4465 1900

Historisk Forenings samling

Adresse Smørum gamle Skole
Smørum Bygade 35
2765 Smørum

Åbningstid 1. søndag i måneden kl. 13-16

Lokalhistorisk Arkiv

Adresse Smørum gamle Skole
Smørum Bygade 35
2765 Smørum

Arkivleder Rolf Kjær-Hansen

Telefon 4497 1167

Åbningstid Hver torsdag kl. 10-13

1. lørdag i måneden kl. 11-13

(undtagen helligdage og juli måned)

Indhold

Forord	3
Når der kaldes til bystævne i landsbyen	4
Det var en anden tid	8
Barn og ung i Ledøje	13
”Skolekrigen” i 1962-63 og årene derefter	19
Kong Svends historie fra 1975	37
Kommunens ældste ejendomsmæglerfirma	44
Ny i Danmark – Fra Punjab i Indien til Danmark	46
Turen til Italien den 5.-12. oktober 2009	50
Nye genstande	54
Lokalarkivet 2009	57
Historisk Forening 2009	59

Ved citat fra Årsskriftets artikler skal kilde angives.

Årsskrift 2009

Redaktion Knud Remi Christensen

Inga Nielsen

Anni Agerskov

Hans Bindslev

Line Ludvigsen

Layout Fredi Paludan Bentsen

Tryk Stormtryk

Forord

Jens Jørgen Nygaards artikel ”Når der kaldes til bystævne i landsbyen” reviderer vores viden om, hvordan byhornene blev brugt i landsbysamfundene før udskiftningen sidst i 1800-tallet. Dermed udbygges den viden, der fremgår af Jens Jørgen Nygårds artikel i Årsskrift 2008 og Inga Niensens artikel i Årsskrift 2003.

Ulla Dahlerup har skrevet bogen ”Det var jo en anden tid” om livet hos det bedre borgerskab i første halvdel af 1900-tallet. Heri beretter Axel Madsen-Mygdal om sin opvækst hos onkelen, Thomas Madsen-Mygdal, på Edelgave. Vi siger tak, fordi vi har fået lov til at bringe et uddrag af bogen.

Ingeborg Nielsen skulle i anledning af LSIs 50-års jubilæum den 5. juni 2003 holde et foredrag, som vi har fået lov til at bringe i Årsskriftet. Det er blevet til en herlig beskrivelse af lokaliteter, hændelser og personer fra hendes barndom og ungdom i Ledøje i 40-erne og 50-erne.

Vi er meget taknemmelige for artiklen ”Skolekrigen i 1962-63 og årene derefter”, som vi har modtaget fra tidligere skoleinspektør på Søgerskolen, Finn L. Fauk. Dermed er den lokale udmøntning af de store forandringer på skoleområdet på landsplan sidst i 1950-erne fastholdt med en levende beskrivelse af, hvad disse kom til at betyde i praksis for lærere, forældre og børn i netop vores område.

De store omvæltninger i områdets historie med byudviklingen sidst i 60-erne og i 70-erne medførte store ændringer på kultur- og fritidsområdet, og mange nye

tiltag f.eks. i form af forskellige foreninger så dagens lys. For at sikre denne del af områdets historie mens tid er, bringer vi fremover forskellige foreningers historie. Der indledes med Kong Svend-spejdernes historie.

Traditionen tro bringer vi en artikel om en erhvervsvirksomhed fra området, og i år er vi nået til ejendoms-mæglerfirmaet Viggo Axelsen, som har fungeret med udgangspunkt i Smørum siden 1968, og som netop nu sammen med advokatfirmaet Jantzen står bag udbygningen af Smørum Centret.

Derefter fortælles om Anup Singh Randhawa, som kom til Smørum i 1970-erne. Han fik arbejde og blev først tillidsmand og senere fællestillidsmand på lampefabrikken, Lyfa, i Måløv.

Steen Asger Jensen beretter levende om den spændende tur til Toscana, som mange af foreningens medlemmer deltog i.

Endelig følger en artikel om de nye genstande, som registreringsgruppen modtog i 2008.

Der sluttes af med beretninger om arbejdet i Lokalarkeivet og i Historisk Forening, så alle har mulighed for at følge med i det, der foregår her.

Til sidst skal der lyde en tak til alle skribenter og til vore sponsorer i det lokale erhvervsliv samt til Dansk Lokalhistorisk Forening for økonomisk støtte. Uden jeres hjælp var det ikke muligt at udgive Årsskriftet.

Vi ønsker hermed Historisk Forening og alle vore læsere en rigtig glædelig jul og et godt nytår. God læselyst.

Anni Agerskov og Inga Nielsen

Når der kaldes til bystævne i landsbyen

af Jens Jørgen Nygaard, 1. viceborgmester og Formand for Kultur- og Fritidsudvalget, Egedal Kommune

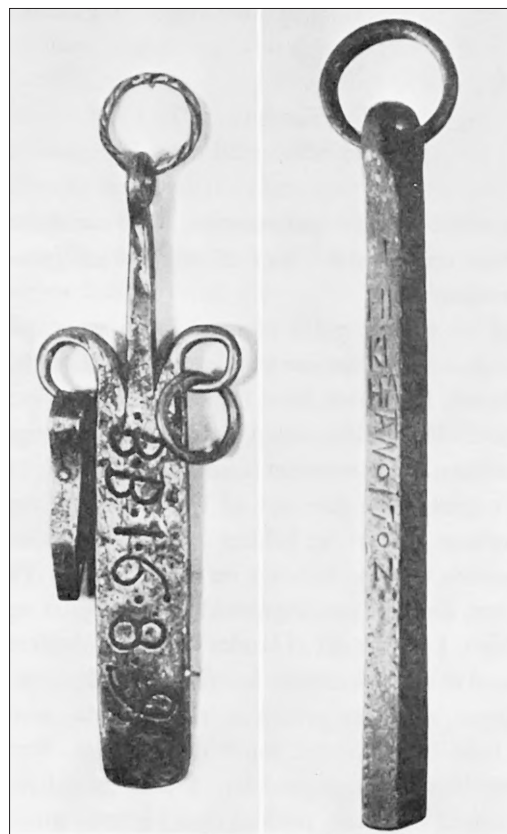
Fra tromme til byhorn

Ledøje-Smørum Historiske Forening har nu syv smukke byhorn i udstillingen i Smørumovre gamle Skole efter, at foreningen fik overdraget Hove husmænds byhorn i år. Det kan undre, at denne del af Egedal Kommune således har syv velbevarede horn, hvorimod der ikke er et eneste bevaret i Stenløse eller Ølstykke. Hvordan kan det være? Et simpelt svar kan let være, at der i disse to områder ikke har været tradition for, at landsbyens oldermand brugte et byhorn, når han kaldte til bystævne. Der var store og uvejsomme afstande i datidens Danmark, og derfor var der også ofte vidt forskellige traditioner fra egn til egn og fra landsdel til landsdel.

Når oldermanden kaldte bønderne til bystævne i Jylland, kunne det blandt andet ske ved hjælp af kirkeklokken, en lille byklokke, en tromme eller ved almindelig anråbning. Det kunne også være ved at rundsende en videstav, en tingstok eller en tingvol, hvor beskeden med tidspunktet for bystævnet var sat på med en ”klemme”. På Fyn og Sjælland var det mere almindeligt, at oldermanden blæste i byhornet, som oftest var lavet af kohorn, drejet træ eller kobber – med eller uden inskriptioner. Så det var altså langt fra nogen selvfølge, at oldermanden havde et byhorn som landsbyerne i Ledøje-Smørum!

Fællesskabstiden

Perioden op mod de store landboreformer i 1788-90 kaldes fællesskabstiden. En stor del af befolkningen levede deres liv i landsbyerne. Det var selvstændige enheder med høj grad af selvjustits, hvor man helst ville klare

To eksempler på en tingvol. Til venstre en tingvol fra Borby i Sydslesvig, hvor en klemme fastholdt meddelelsen til medlemmerne af bystævnet – og til højre en tingvol fra Skovlund ved Flensborg 1702. Den er formet som en firesidet stok. Schleswig-Holstein Landesmuseum.

tingene selv, uden at myndighederne blev inddraget. De var organiseret i ejerlav – bylaug. Medlemmerne var bønder, som havde jord under sig – jordejende mænd eller fæstebønder. De havde forskellige navne for deres fællesskab, alt efter hvor de havde slået sig ned: bystævne, gadestævne, grandestævne, videstævne, bylaug, sogne- eller kirkestævne. Det sidste blev ofte ledet af præsten, når han som myndighedernes repræsentant gav officielle meddelelser efter gudstjenesten – udenfor kirken.

Hver gård havde en plads i bystævnet. Det var selve kernen i landsbyens organisation. Møderne blev ledet af en oldermand. Ordet har engelsk oprindelse: Aldermand = byens ældste. Nogle steder blev oldermanden også kaldt bødefoged, videdefoged eller grandefoged. Det var hans opgave, at byens folk fulgte den fælles sognevedtægt, byskråen eller viden (love og regler). Ellers vankede der vider (bøder).

Bystævne

Der kendes i dag kun få steder med stensatte bystævner. Der er et i Ledøje ved Den gamle Præstegård, men det er af nyere dato og har til formål at bidrage til en romantisk landsbyidyl! På Kertemindeegnen har der været stensatte bystævner, hvor hver sten bar et gårdnavn. Men med tiden blev disse sten desværre fjernet og brugt som syldsten mv., da bystævnet efterhånden mistede sin betydning efter landboreformerne.

Bystævnet blev ofte afholdt om søndagen efter gudstjenesten. Der var ikke fast tradition for, hvad der skulle udgøre pladsen for bystævnet. Det var normalt et centralt udendørs sted i byen som fx et vejkryds, hvor landsbyens veje mødtes. Landsbyens forte, en jordvold eller lignende kunne også danne ramme om bystævnet. Andre steder kunne det være på byens majplads under majtræet. Det var et naturligt sted. 1. maj var skiftedag,

Byhornene fra Ledøje-Smørum. Foto: Lokalkivet.

og træet gav skygge. Bønderne kunne også plante et skyggegivende træ – oftest et lindetræ – på bystævnepladsen. Hvis vejret ikke tillod møder under åben himmel, kunne man trække ind i oldermandens hus eller i lavsbygningen, hvis landsbyen havde et sådant fælleshus.

Orden og gilde

Oldermanden var fællesskabets øverste myndigheds-person. Byhornet og oldermandsstokken udgjorde embedets to værdighedstegn. Hans fornemste opgave var, at byskråen blev håndhævet, så ”lovovertrædere” fik deres rette straf – ofte i form af øl. Hovedtanken bag fællesskabets retsgrundlag var simpel selvjustits. Det var et autonomt system, hvor man helst ikke ville inddrage det offentlige retsvæsen. Derfor blev byskråen læst offentligt op mindst to gange om året, så alle kendte reglerne for landsbyens fællesskab.

Byskråen kunne have udførlige bestemmelser om god takt og tone. Det kunne være nødvendigt, for ofte flød det lidt rigeligt med øl og snaps til gilderne. Her er et par eksempler fra Kvarmløse byskrå, som byens bønder vedtog på bystævnet i 1624:

- Når gildeøl skal bestilles, da skal menige lavsbrødre samtykke og da udvælge to eller tre mænd, som kan købe og smage og sige god for og opkræve betaling af lavsbrødrene.
- Bruger nogen i vort lavsgildehus eller gård ukvems- eller uhøviske ord, bøde 2 skilling.
- Om nogen opkaster, spyer eller pisser i gildeshus, bøde 4 skilling. Ræber nogen plumpeligt, bøde 1 skilling.
- Slår nogen den anden sår i gildehuset, bøde en halv tønde øl. Sker det i gården eller på hjemvejen, bøde til lavet en fjerding øl.
- To gange skal denne byskrå læses om året på galdestævne eller i gildeshuset; dog straks bære hende hjem igen, førend de begynder at drikke, at der ikke spildes på hende, under en otting øl.

Overdragelse af embedet til en ny oldermænd blev også fejret på behørig vis. Der blev holdt oldermændsgilde! Et sted drak 10 mand hele fem tønder øl. Og der blev sunget af fuld hals:

*Vor oldermænd var sig en mand så gæv.
Han tændte for os sin lampe,
når regn og kulde os fra stævnet drev,
vor pibe vi her kunne dampe.
Han tappede øllet i vort krus,
Og tit vi tog os fuldgod en rus.
Så passed' han den rette tid,
når vi til mark skulle ile.*

*Og tit har han trampet hid og did,
når andre de gik til hvile.
Derfor vi og alle nu hans skål
vil ærlig drikke med bredfuldt mål!*

Drikkeriet tog ofte overhånd. Derfor blev der i 1643 indført en forordning, som skulle dæmpe det store forbrug af øl og snaps: Der måtte kun være tre gilder om sommeren!

Men det var ikke let at nyde den gode øl med mådehold. Gentagne gange måtte de centrale myndigheder fastsætte bøder for at dæmme op for misbruget. Christian den Femtes Danske Lov fra 1683 bestemte, at de bøder, som oldermænd inddrev, ikke måtte gå til druk, men til hegn, gærder og hjælp til værdigt trængende!

Oldermændens mange opgaver

Oldermænd havde en stor vifte af opgaver: Han udmålte vider (bøder). Han havde ansvaret for bylaugets ejendele, fx byskråen og byhornet. Han stod for pantning og den overordnede ledelse af byens ansatte. Han skulle føre forhandlinger med andre bylaug og deltage i retsforfølgning af "lovovertrædere". Flere steder var han også ansvarlig for fattig- og sygehjælp og sørgede for markfreden.

En vigtig praktisk opgave var samordningen af såning, høst og pløjning. Oldermænd stod ikke for redskaberne. Det gjorde gårdene. De stillede det nødvendige antal folk og redskaber til rådighed.

Oldermænd blev som regel valgt for et år ad gangen, og jobbet gik på skift fra gård til gård i en bestemt rækkefølge. Det skete, at en bonde blev sprunget over, hvis han ikke havde de nødvendige læse- og skrivefærdigheder.

Det var ikke et lønnet job at være oldermænd. Men han fik forskellige særrettigheder. Hans heste og kreaturer

Hyrdens vigtigste opgave var at passe på dyrene, og at køer og svin ikke gik udenfor græsningsarealerne og gjorde skade på kornet. Denne jyske fårehyrde bærer et ulvespyd, og en dreng blæser i sin sækkepibe for at skræmme vilde dyr væk. F.A. Müllers Pinakothek. Det Kgl. Bibliotek.

kunne fx få fri græsning i længere tid på de bedste områder af fællesjorden.

Ansatte i landsbyen

Oldermanden havde folk under sig. Han havde skurmænd til at holde regnskab med bøderne. De blev skrevet på ”byens kæp”. Han havde den kommende oldermand – stolsmanden eller stolsbroderen - til at rådgive sig og pengemænd eller pantemænd, når pantningen skulle foregå med magt. Markmænd og hegnsmænd hjalp til, når markfreden blev brudt, eller hegnene omkring jorderne var misligholdt, så dyrene løb væk.

Hyrderne spillede en særlig rolle. Det krævede en god hyrde til at passe på landsbyens kreaturer, så de ikke gik udenfor landsbyens jorder og græssede på nabolandsbyens overdrev. Det ville skabe ufred og krav om erstatning. Det kunne også skade kornet. Hyrden skulle

også føre tilsyn med bytyrene og byornerne. De skulle have de bedste betingelser for at kunne klare deres vigtige opgave. Hyrderne fik deres løn udbetalt i naturalier, men fra ca. 1700 kom der også penge på bordet.

Efterhånden fik landsbyen også en smed, så redskaberne blev forbedret og lettede arbejdet i marken. Hestene skulle også nu og da beslås med nye hestesko.

Ildebrand kunne skabe uoverskuelige ødelæggelser og lægge landsbyerne øde. Derfor måtte oldermanden sørge for, at skorstene i landsbyen fik flere årlige eftersyn.

Fra bystævne til andelsbevægelse

Fællesskabstiden med oldermandens og bystævnets centrale rolle i landsbyerne rinder ud efter landboreformerne. Fra 1791 kommer der nye tider på landet. De frie og selvstændige bønder får nu frie hænder til at skabe deres egen produktion uafhængigt af, hvad de øvrige bønder i landsbyen måtte mene.

Andelsbevægelsen har sin rod i fællesskabstiden. Der er ingen tvivl om, at da pastor H. Chr. Sonne starter andelsbevægelsen i Thisted i 1866, skabes der en parallel til fællesskabstiden. Dengang var bønderne vant til at løse opgaver i fællesskab. Det kunne de ældste i landsbyen huske. Bønderne var jo også i fællesskabstiden en slags andelshavere i bystævnet eller bylauget.

Litteratur

- Hansen, Rasmus:* Oldermandsgerningen i ”Gamle Minder eller Træk fra Folkets Liv og Tankesæt”. 1883.
- Steensberg, Axel:* Dagligliv i Danmark. Bind 1, p. 287-306. 1981.
- Årsskrift 2003:* Ledøje-Smørum Historiske Forening og Arkiv, p. 30-36.
- Årsskrift 2008:* Ledøje-Smørum Historiske Forening og Arkiv, p. 33-35.

Det var jo en anden tid

af Ulla Dahlerup, journalist og forfatter

Ulla Dahlerup. Foto: Privateje.

”Bare de har noget?” tænkte jeg i forsommeren 2009, da min bil rullede ind på en gårdsplads til Smørum gamle, lavlængede skole.

Jeg havde ærgerlige problemer. Til min socialt, kulturelle interviewbog ”Det var jo en anden tid,” manglede jeg gamle fotografier fra livet på godset Edelgave i den tidligere statsminister Thomas Madsen-Mygdals tid. Bogen handler om den gamle danske overklasse og det bedre borgerskab i første halvdel af 1900-tallet. Jeg havde interviewet Thomas’ nevø, Axel Madsen-Mygdal, men den ældre herre var desværre afgået ved døden, inden bogen blev færdig. Axels familie var studs og afvisende, så jeg havde ingen billeder. I Det Kongelige Biblioteks Billedarkiv fandt jeg nogle fotos fra Rigsdagen, men ikke fra Edelgave.

Efter interviews med bogens ældre medvirkende så jeg godt nok i deres gamle fotoalbums, men bad ikke om at låne noget, før selve billedredigeringen skulle begynde. For folk kigger måske ikke så tit på deres gamle fotos, men når de er udlånt, så savner de dem. Lånetiden skal derfor være kort.

”Hallo?” jeg åbnede døren til den gamle skole i Smørum og kom ind i et imponerende lille egnsmuseum. På de lavloftede kontorer blev jeg godt modtaget og hjulpet til rette af syv dygtige og vidende, frivillige medarbejdere. Jamen, her blev åbnet skuffer, fortalt historier fra Edelgave, hentet cd’er, gamle aviser, åbnet glasmontre, slået op på computerne – og her lå et enestående godt, originalt billedmateriale fra Edelgave i Thomas Madsen-Mygdals tid! Tusind tak for hjælpen, hurra og kvitte-vitte-vit.

Erfaringen viser, at de små lokalarkiver rundt om i Danmark ofte har langt mere godt billedstof af egnens store sønner og døtre end Københavns forskellige landsdækkende arkiver.

”Godt jeg mødte jer i Smørum,” tænkte jeg lettet, da min bil rullede ud fra gårdspladsen med de fine fotos brændt ind på cd’er.

Axel Madsen-Mygdal født 1920 fortæller:

”Onkel Thomas blev ikke bare en markant skikkelse i dansk politik, han var også en fantastisk dygtig og energisk landmand, som gav arbejde til mange daglige folk. Thomas restaurerede og ombyggede Edelgave, hvad der også var nødvendigt, han skabte en stor besætning

af malkekøer, anlagde et mejeri med et meget moderne kølesystem, hvilket gav færre bakterier, renere og sundere mælk, så godset var fast leverandør til københavnske børnehospitaler og institutioner.

Efter 1. Verdenskrig blev der holdt mange politiske møder på Edelgave, og det årlige grundlovsmøde i par-

ken blev en fast tradition. Min mor huskede et møde på Edelgave, hvor de andre ministre sad og sov. M.N. Slepsager, minister for handel, industri og søfart skulle holde et foredrag om kronens konvertibilitet og tilknytning til den amerikanske dollar. Foredraget tog en halv times tid. Bagefter sagde min onkel: ”Ved De hvad Slepsager, vi har god tid, vil De gentage foredraget, jeg fik ikke det hele med?” Foredraget blev gentaget. Onkel spurgte: ”Sig mig, er De færdig?” ”Ja.” Onkel udbrød: ”Det er noget vrøvl, De siger. Når jeg ikke kan forstå tingene første gang og beder Dem gentage, og jeg stadig ikke forstår det, så er det noget vrøvl.” Mor fortalte også, at som taler i en landmandsforsamling fandtes der ingen bedre end onkel Thomas.

Min far og Thomas var utrolig tæt forbundet hele livet. ...I 1924 døde min far, da var jeg fire år gammel.

Far døde som 50-årig, og mor var 27 år, det var enkeindvielse så ufattelig gruelig. Alle græd, min onkel Thomas og tante Marie, de var helt ulykkelige. Tante Marie efterlod sin dagbog, en af de der year by year, hvor hun beskrev min fars død, fra uge til uge og fra dag til dag, det var et tragisk drama uden lige.

I mindst to år boede vi i mellemtiden ude på Edelgave, det var lige på den tid, hvor min storesøster skulle begynde at gå i skole. Mine to forkælede fætre havde hver en nordbagge, som de red på til skole. Min onkel havde også flere militærheste stående i stalden, militæret brugte en masse heste dengang og betalte 12 øre i døgn for at have en hest i pleje hos en landmand. Det var meget venlige fuldblodsheste, dem skulle mine fætre og jeg røre og ride på. Mor syntes, at det var besværligt, at min storesøster skulle gå i landsbyskolen og begyndte selv at undervise hende, det syntes jeg var morsomt og deltog også. Min mor må have været en god pædagog, for vi blev drabeligt dygtige til at skrive, regne og læse, hun læste med os om formiddagen, men sad der og så så

Thomas Madsen-Mygdal 1939. Han var landbrugsminister fra 1920-24 og statsminister og landbrugsminister fra 1926-29. Foto: Lokalarkivet.

traurig ud som enke, det var ret trist alt sammen. Samtidig med at min onkel Thomas bestyrede driften på Edelgave, kørte han også frem og tilbage til arbejdet på Christiansborg. Hans ministerchauffør hed Krage, det var ligegyldigt, hvor vi var i København med Krage, og når vi skulle hjem til Edelgave, så sagde han altid: ”Har De noget imod, at vi først kører ind til Christiansborg?” Nej, det havde vi ikke. Så kørte vi til Christiansborg, for hvis bilen ikke startede fra Christiansborg, kunne Krage ikke finde vej.

Fra Edelgave har jeg gået i Hove Skole, det var en landsbyskole med en herlig gammel lærer. Skolen havde kun et skoleværelse, så de store børn gik mandag, onsdag

Johannes Madsen-Mygdal, far til fortælleren og bror til Thomas Madsen-Mygdal. Foto Lokalkivet.

og fredag, og vi små gik tirsdag, torsdag og lørdag. Der travede jeg til skole ad skolestien med alle de her polakbørn fra Husrækken, hvor fattige landarbejderbørn boede, og dem blev jeg kraftig opdraget til at skulle

respekttere. Børnene var meget dårligt stillede, til trods for at min onkel søgte at holde sammen på det under landbrugs krisen, så de hver fik en liter børnemælk og en lille smule korn til deres høns, så børnene kunne få et æg hver dag, alligevel levede børnene af kålrabi, de gik altid og tyggede på kålrabi, som de trak op af jorden og skyllede, og deres næser løb ned som to gule spor. De sad i skolen, men der var ikke meget trækpapir i dem.

Jeg levede jo i en hel anden verden end dem, var sund og rask og blev veluddannet, jeg sad tit hjemme bag en stor stol og læste i Salmonsens Leksikon. Det var utroligt, så meget bedre en skoleelev jeg var, da jeg kom i forberedelsesskole i 1926. Jeg kunne ikke lade være med at ynke de stakkels landarbejderbørn, når jeg kom hjem og fortalte min mor om, hvordan snottet flød ned på skolepulten, hvor elendigt de havde det, og hvor dårligt de var klædt. Så svarede mor: ”Jamen, dem må du respektere, Axel. Du må aldrig nogen sinde hævde dig på grund af din genetiske eller økonomiske overlegenhed.” Mor var ikke standshovmodig. Det lærte jeg altså meget af, det kom mig til meget stor nytte. Jeg fik senere et meget godt forhold til nogle gamle arbejdere på Konvolutfabrikken, og det var en af de arbejdere, der reddede mig i en større krise.

Dengang var det fint at være landmandselev på Edelgave og blive oplært i landbrugsteknikken hos den store landmand, for onkel Thomas var jo berømt for sin landbrugsmæssige faglighed. Eleverne var store, stærke landmænd på 17 og 18 år, unge mænd som jeg knyttede mig uhyre nært til, for jeg var jo den her lille faderløse dreng, også fordi min onkel sjældent var hjemme. Onkel Thomas tog sig af mig, interesserede sig for min uddannelse og lærte mig at spille bridge. Men onkel havde alt for travlt til dagligt at tage sig af mig, han gik ikke og klappede mig på hovedet, men det gjorde de søde land-

Fætre og kusiner fotograferet i haven på Edelgave. Fra venstre: Axel, Joan, Åge, Jakob, Else Karen og Peter. Foto: Lokalarkivet.

væsenselever, især Peter Petersen, han blev også som en storebror for mig, jeg fik lov til at køre i hestevogn med ham og hans forspand. Hver elev havde et spand heste. På godset var der ni spand heste, det var 18 heste plus et spand køreheste. Vi kørte i charabanc med et meget fint hesteforspand af sorte oldenborgere, med kusk og det hele, når vi var på udflugter i hestevogn. Der var ni landbrugselever på Edelgave, og en otte kvindelige husholdningselever, så vi var rigtig mange mennesker til bords hver dag på Edelgave.

Jeg elskede jo onkel Thomas som min egen far, og han forblev en reservefar for mig ind til 1932, hvor min mor giftede sig igen. Min mor have insisteret på, at Byrge

Heckscher skulle adoptere os, fordi hendes økonomiske situation havde forværret sig ved, at Edelgave havde været forfulgt af mund- og klovsyge. To gange måtte hele besætningen på 300 malkekøer slås ned, og jeg husker endnu, at der kom dyrlæge, og alle køerne blev skudt med en pistol. Man satte sådan et rør på panden af køerne, slog med en hammer og bom, så lå der 300 døde køer i stalden.

Landmandseleverne, min elskede Peter Petersen og jeg blev også kommanderet ud med slæder på størrelse med et bord med kraftige vanger på, og to store heste spændt for. De døde køer blev væltet om på siden og op på slæden og slæbt ud ad gården. Ude på marken

ikke ret langt fra gården, havde karlene med håndkraft gravet et hul på 20 gange 30 meter og fire meter dybt. Et tykt, tykt lag læskekalk blev strøget ud, derefter blev kørerne smidt ned i en massegrav. Da var godset isoleret, postbuddet måtte ikke komme op på Edelgave, og vi måtte ikke gå i skole. Ved mund- og klovsyge slog man i gamle dage besætningen ned med det samme, og den ulykke skete to gange på Edelgave. Der var ikke andet at gøre, end at min onkel måtte låne nogle penge af min mor, for min far var jo uhyre velhavende, da han døde. Mors formue blev omsat i to store pantebreve i Edelgave. Mor ville ikke have pengene tilbage af Thomas, fordi hun jo var velhavende, og så gik bølgene højt i familien. Min mor var rørende beskeden. Den historie fik socialdemokraterne fat i, for pantebrevene blev tinglyst, og den sag kom der nogle forfærdelige historier ud af i pressen om, at statsministeren nassede på sin afdøde broders rige enke. Ja, ja, hvad pressen ikke kunne finde på at skrive om min onkel, det var helt pinligt for mig dreng at læse aviserne.

Onkel Thomas var landbrugsminister fra 1920-1924. Han var statsminister og samtidig landbrugsminister fra 1926-29. Han var en monumental politisk skikkelse med en utrolig stærk position i landbefolkningen.

Jeg kan huske dengang onkel Thomas og tante Marie havde sølvbryllup i 1933, jeg har aldrig set så stort et sølvbryllup, og jeg har aldrig set nogen mennesker få så mange gaver, som Thomas og Marie fik, der var jo i Danmark ikke den landmand, som ikke i taknemlighed sendte gaver til ham, også fordi han havde haft alle de landmandselever i sine 12 år på Dalum.

... Men onkel var efterhånden blevet så træt af politik, han kunne ikke holde Stauning ud, for det var meget slemt dengang. Onkel blev pånødet det frygtelige Kanslergade-forlig i Staunings regeringstid, fordi for onkel handlede det om kronen og landbrugs krisen, men kort

efter tog han sit gode tøj og gik. Det var i 1933 lige efter det kæmpe sølvbryllup, men onkel blev ved med at holde sine klart formulerede taler, som hyldede liberalismen, men han har aldrig i ramme alvor sagt: ”Lad falde, hvad ikke kan stå.” Og pressen skrev: ”Så holdt Madsen-Mygdal sin sædvanlige tale, han har kun den ene, om den ubegrænsede liberalisme og verdenshavernes frihed.” Men onkel Thomas taler greb altid forsamlingerne og forløste noget i landmændenes sind, de så mere op til ham end til Knud Kristensen.

Onkel havde ikke meget tilovers for danske husmænd, han var en lidt storladen mand og blev også kaldt ”kulakken” af socialisterne. Han boede på Edelgave til sin død og havde stor succes som landmand, så hver gang et stort gods var på fallittens rand, arrangerede Landmandsbanken, at han skulle ned og forpagte det. På Falster forpagtede onkel bl.a. gården Brændende Ege og Ourupgård, som var et nærliggende gods med Danmarks største hartkorn, her var ni marker på hver 100 tønder land, hvor man dyrkede sukkerroer. Han forpagtede også et dejligt gods Stensgaard på Langeland og en pragtfuld gård, der hed Dybvadgård i Nordjylland. Til sidst blev onkel en velhavende mand igen på de forpagtninger, der nu blev drevet så glimrende under hans vinger.”

Uddrag af kapitel 3 i bogen ”Det var jo en anden tid” af Ulla Dahlerup.

Bogen udkom på Aarhus Universitetsforlag den 7. september 2009. 320 sider.

Barn og ung i Ledøje

af Ingeborg Nielsen

Den følgende beretning er en tale, som Ingeborg Nielsen holdt, da gamle medlemmer af LSI (Ledøje-Smørum Idrætsforening) fejrede foreningens 50 års jubilæum den 5. juni 2003.

Ingeborg Nielsen, der er boghandleruddannet, blev født i huset på Ledøje Bygade 46. Senere flyttede familien til nabohuset i nr. 48. Ingeborgs forældre hed Niels Peter Nielsen (kaldet "Sengeløsemanden" fordi han kom fra Sengeløse) og Amalie Nielsen. De kom til Ledøje i 1924 og byggede et af statshusmandsbrugene på vej mod Ballerup. Senere flyttede de så til Ledøje Bygade.

Ingeborg var en efternøler, født 22 år efter det ældste og 7 år efter det næstsidste barn. Der var i alt otte børn i familien. Mange vil kunne huske broderen Jens Hermann Nielsen, der var murermester og byggede mange af de nyere huse i Ledøje og omegn.

Niels Peter Nielsen var murerarbejdsmand, men under krigen gravede han også tørv. Amalie Nielsen gik ud og gjorde rent hos andre og lugede roer for bønderne om sommeren. Ingeborg var med i roerne, fra hun var ganske lille. Hun kravlede efter moderen og tyndede ud.

"To dage før jeg skal mødes med gamle venner i Ledøje, sidder jeg foran min skrivemaskine – og bliver lidt betænkelig, for hvad er det egentlig, jeg har lovet Jes Dahl: at jeg vil oplæse et prosadigt, et prosadigt? Om hvad? Jah, jeg har i lang tid tænkt meget tilbage på min barndom og ungdom i Ledøje og forestillet mig, at det skulle være handlingen i digtet, men så opdager jeg efter endnu en gennemlæsning af invitationen til i aften, at det er LSI og tiden i halvtredserne, det skal handle om. Jeg troede, jeg skulle have fortalt om dengang, da vintre var vintre, og børn frøs om fingrene, men alligevel glædede sig over de frosne ruder, som man kunne lave flotte mønstre i med småmønterne, imens man var inde ved kakkelovnsvarmen og få tøet fingre og fødder op. Om de dejlige kælketure på Smedebakken og de rigtig farlige på Kirkebakken. Skøjteløb på gadekæret og Lillesø. Isbjerget, som voksede sig større og større ved

Holmegaard efterhånden som rensevandet fra malke-spanden blev hældt på. En herlig legeplads, som dog forårsagede en bule på størrelse med et æg. Om dengang alle i byen måtte hente vand ved en stander oppe i nærheden af slagter Schultz, fordi alle vandhaner i byen var tilfrosset. Sneen lå i meterhøje driver, men den blev forceret til fods, hvis man skulle på arbejde og måske med et tog fra Ballerup Station. Det var også i disse vintre, man kunne høre kanesang og bjældeklang og med et frisk hop op på mederne få en tur ned gennem byen. Der blev vel også hentet lidt ekstra spåner hos tømrer Madsen. I et dejligt træduftende værksted kunne man hurtigt fylde sækken, transportere den hjem mellem stængerne på cyklen for senere at få ordentligt fut i komfuret.

Jeg troede også, at jeg skulle have fortalt om dengang somre var somre. Om dyner, der blev luftet på stigen,

Huset på Ledøje Bygade 46, hvor Ingeborg Nielsen blev født. Huset er i dag revet ned. Foto: Familieeje.

der var lagt frem til formålet. Om leg med små pinde som mennesker, der blev iklædt det fineste tøj i form af blomsterblade. Om færden ud over marker og markveje, ud til de spændende steder. Til skoven for at plukke de første anemoner fra grøftekanten. Skoven og det store fine hus var jo lukket land, men kunne nok give stof til fantasien. Til Lillesø, Porsemosen, grusgraven bagved Højgaard. Til mergelgraven ved vejen ud mod skoven. Her kunne man finde mange spændende ting, da den blev brugt som losseplads. Og til MIT STED, som lå ad markvejen bagved Johannes Jensens gård. Jeg kom nu dertil ved at gå bagom Lerholmgaard og krydse over Risbjerggaards mark. Her havde engang ligget et hus, fik man fortalt, og der voksede stadigvæk forskellige haveblomster, som flittigt blev plukket til Mors Dag, hvis man da ikke blev sendt til gartner Svendsen for at købe en hortensia. Der var flot i de drivhuse, som regel også nogle meget flotte storblomstrede krysantemum. Om sommeren havde man muligheder for at tjene en god lommeskilling, det kunne f.eks. være jordbærplukning hos gartner Grønborg eller lugning af lange, lange

rækker gulerødder, rødbeder m.m. hos Fru Norup. Hun havde for øvrigt en hest med to navne. Når den opførte sig pænt, blev den kaldt Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar, men var den utidig blev det til Prins Barrøv. Sommertid var også tid for tørvegravning. Engang var jeg ved at drukne i Hastrups mose, men min far fik heldigvis hevet mig op igen. Det var også tiden til mangan god leg omkring Den røde Lade. Hjørnekikkert og dåseskjul husker jeg som favoritterne.

En af sommerens højdepunkter var vist dagene, når luftgyngerne gæstede byen. Sikken et gys man kunne få, når man svævede der højt oppe i luften. Den muntre stemning blev engang afbrudt, da brandbilerne kørte forbi for at slukke brand på Øbakkegaard. Gyngerne blev vist for en stor del forladt den aften.

Endelig skal jeg ikke glemme de dejlige skoleudflugter i forskellige hestekøretøjer ud i Hareskoven og til Skovlyst. Den glade stemning hørtes, hver gang nogle mennesker blev passeret, og de høje hurraråb gjaldede ud i sommerdagen.

Jeg troede også, at jeg skulle have fortalt om nogle af de sjove og gode traditioner, der var dengang. Det bedste var, når vi skulle løbe fastelavn. Det næstbedste var festerne, der kom ud af indsamlingen, fastelavnsfesten og den årlige fest, når skoleåret var slut. Vel især til fastelavnsfesten fik vi enorme mængder af æggemadder. Til fastelavnsridningen blev der fremstillet store mængder papirblomster, som skulle pynte hestene, og det var også et flot skue, når de red gennem byen. Også til sommerens ringridning blev hestene flot pyntede. Det gjaldt vist virkelig om at have den fineste hest. Jeg kan huske noget helt specielt fra årets sidste skoledage, da kunne man gå ind hos Thomsen og købe en enkelt cigaret, som vel så blev røget i det skjulte.

Juletiden var også en dejlig tid. Når juleklokkerne kimedede, og stegen blev hentet hos bageren, så kom man

virkelig i julestemning, og det gentog sig, når man fjerde juledag kom til juletræsfest her i forsamlingshuset, og vi forventningsfulde unger istemte ”Det kimer nu til julefest”. Efter julesalmerne fik vi godteposer og legede ”Tyv da, tyv da skal du være”. Åh, det var bare så frydefuldt ved tanken om, hvem man nu kom til at følges med. Men til sidst blev træet slæbt ud under protest fra de store drenge. Engang havde min bror, Jens Herman, sat sig i træet, imens det var på vej ud. Da gik der panik i mig, jeg frygtede vist, at der skulle ske ham noget.

Nytårsaften var også noget særligt. Meget uskyldigt gik vi fra hus til hus og gned med vores sortsværtede korkpropper. Lidt mere dristigt og langt mere spændende var det, når en masse unger havde rottet sig sammen og tog en hestevogn i den ene ende af byen for at skubbe den igennem hele byen og finde et godt gemmested til den i den anden ende. Det skete også at en lokumstønde kom op at hænge i en flagstang.

Jeg havde egentlig også troet, at jeg ville have fortalt om nogle kulinariske oplevelser, jeg har haft. Fra nogle fødselsdagsfester kan jeg huske, at Margit Madsens mor lavede en dejlig dessert, som hed SNE, og hos Anna og Edith fik vi altid melon, som jeg glædede mig meget over. Lene var lidt udiplomatisk, da hun engang hos Anny Tausø rejste sig og takkede pænt for maden, men tilføjede: ”Blot en skam, at buddingen var sveden”.

Hos Svendsen-drengene nød vi fru Svendsens helt perfekte wienerbrød, og på Øbakkegaard var det fru Kierkegaards pickles og hjemmelavede spegepølse, der var det rene guf. Hos Annelise Sejberg kan jeg huske, at vi, vistnok ikke på helt lovlig vis, dykkede i asiakrukkerne, hvis indhold var det rene slik. Hos Johannes Jensen blev jeg meget ofte trakteret med et krus lunken skummetmælk netop hjemkommet fra mejeriet, vel egentlig tiltænkt dyrene, men kruset hængte altid klar

Ingeborg Nielsen står til venstre sammen med veninden, Viola, som er søster til Bus Otto. Foto: Familieeje.

til mig i stalden. Hvis man ville forsøde tilværelsen for sig selv, måtte man en tur til bager Nielsen og købe et stykke Evaslik. UHM!!

*Familiefoto fra omkring 1946.
Ingeborg Nielsen sidder i første
række mellem forældrene.
På bageste række står fra venstre:
Jens Hermann, Alice, Ida, Thora,
Karl og Poula. De står i rækkefølge
med den ældste længst til højre.
Foto: Familieeje.*

Jeg havde vel egentlig også tænkt mig, at jeg ville have fortalt lidt om krigen. Inden 9. april kan jeg huske, at nogle danske soldater marcherede gennem byen, og vi løb ud til vejen og råbte: "Fang Hitler, fang Hitler!" Vi var vel temmelig fredede derude i Danevang, som Billedbladet kaldte Ledøje i en reportage. Men angsten var der alligevel en smule, og jeg husker da, hvordan jeg gemte mig i lænestolen, når jeg hørte flyvemaskinerne. Måske angsten var opstået engang, da jeg var med mine to brødre ude at fiske i Kattøkæret, og vi så to maskiner i luften, som, de påstod, beskød hinanden. Om de gjorde, ved jeg ikke.

Men jeg husker, der var en tysk maskine, der faldt ned ude på den anden side af Porsemosen, og vi skulle selvfølgelig ud og se den, men blev gennet væk af en tysk soldat med et gevær pegende mod os. Jeg husker tydeligt braget, da Klinkes benzintank blev sprunget i luften.

Tættest på krigen var jeg nok, da min mor og jeg var på vej hjem med en af Iversens Blå Busser fra Ålholm Plads. Da vi nåede Rødovre, blev bussen stoppet, og vi blev dirigeret i beskyttelsesrum. Det var den dag, da sukkerfabrikkerne blev bombet, og ildskæret farvede København rød. Men jeg oplevede også tyskerne som nogle rare og søde mennesker, når man mødte dem hos købmanden, og de trak deres tegnebøger frem og viste billeder af dem selv og deres koner i bryllupstøj. Da én af dem købte en kaffefløde, som han drak på stedet, fik jeg helt ondt af ham.

Nå, men det var altså 50-erne og LSI, det skulle dreje sig om. Halvtredserne, det var jo dengang, vi var unge og forelskede og altid så glade, hvis man da ikke lige var det modsatte.

Vi gik til bal i forsamlingshuset og på Smørum Kro og dansede i hvert fald til Tennessee Waltz, spillede di-

*Ledøje Skole. Ingeborg Nielsen sidder som nr. fire fra venstre og prøver at gemme sine snavsede støvler.
Foto: Familieeje.*

lettant, jeg husker måske især ”Værelse med egen indgang”, fordi det var i LSI-regi, og havde karneval, hvor Grethe og jeg dansede rundt som Tommy Steel og skøjteprinsesse. Jo, det var en herlig tid. Jeg husker på et af disse baller, at jeg dansede med Jes, som just havde været på idrætshøjskole, og han snakkede, og snakkede og snakkede varmt om en ide, han havde til en helt ny forening, hvor vi ville få en masse fordele, hvor vi ikke kun kunne gå til gymnastik og skydning, men hvor vi også skulle spille håndbold og dyrke idræt og ved at melde os i RAG, kunne vi også få mulighederne for at komme til stævner i Borrevejle. Vi var en hel del, der var med på ideen, og LSI blev så stiftet d. 5. juni 1953.

Det blev ikke så lang tid, jeg var med, fordi jeg rejste til Haslev for at arbejde et halvt år og derefter på Ollerup gymnastikhøjskole. Bagefter var jeg med i et par år, inden jeg så flyttede fra Ledøje for altid.

Men tiden i LSI blev virkelig en dejlig tid. Med størst glæde mindes jeg cykelturene til Borrevejle, til stævnerne i St. Bededagsferien, hvor vi som regel fik årets første dukkert i Roskilde Fjord. Borrevejledagene i juni med fine gymnastikopvisninger og de mange pokalstævner, hvor vi knoklede på for at få pokalen hjem. Et sådant stævne havde nær kostet mig mit første barn, men hun blev reddet og blev selv en meget interesseret og dygtig håndboldspiller i Silkeborg.

Vi cyklede også ud til fællestræning, bl.a. til Osted. Her kan jeg huske en aften, hvor vi kørte hjem, at der var så tæt tåge, at vi næsten ikke kunne finde vejen, hvor vi skulle dreje fra i Høje Tåstrup mod Sengeløse. I Osted og gennem RAG lærte vi Niels Pedersen at kende som en stor personlighed.

Men Jes havde jo også i tankerne, at vi skulle have lidt åndelig føde, og det var et meget stort plus, at fru Madsen-Mygdal stillede et lokale til vores rådighed på Edelvænge. Her mindes jeg især vores gennemgang af Ibsens Peer Gynt. Noget som senere fik stor betydning for mig. Da jeg på boghandlerfagskolen skulle holde et foredrag over et eller andet litterært emne, valgte jeg Peer Gynt, og det gav mig den bedste karakter i papirerne derfra. Jeg har altid ønsket at opleve Peer Gynt på teater med Griegs musik, men det er endnu ikke lykkedes, men jeg har til gengæld set to moderne opsætninger. Peter Langdals på Betty Nansen, som var fremragende. Men den største teateroplevelse til dato var ”Peer Gynt på Skinner”. Det startede i Næstved, hvorfra man kørte i bus til Sandved Station. Her var bordet til bryllupsfestlighederne dækket. Peer Gynt kom kørende i en stor limousine og røvede bruden og kørte af sted. Vi andre entrede toget og startede en forfølgelse. Undervejs tilbage til Næstved så vi fra toget de forskellige scener, imens den gamle Peer Gynt gik gennem toget og fortalte historien. På en måde synes jeg, at Jes og LSI gennem Peer Gynt har givet mig noget stort. LSI kom også til at betyde venskab med Trekanten i Sverige. Det betød også mange gode personlige kontakter og flere gode besøg hos hinanden. Ingelise og jeg kom til at hos den samme familie ved et af vore besøg i Trekanten, hvor jeg mindes en meget sød oplevelse. Ingelise og jeg skulle åbenbart ud på egen hånd og kom tilbage til

huset, hvor familien var ude, og husets yngste på vel 9 år havde sat en seddel på døren, hvor han havde skrevet: ”Tag selv nøglen, den ligger under måtten.”

4½ år blev det til med LSI for mig, bestemt ikke den kedeligste del af mit liv.

Ledøje Kirke, som jo er noget specielt, ville jeg da også have fortalt om. Hvordan jeg ofte fulgtes med min mor til gudstjeneste, hvordan jeg godt kunne li’ at sidde sammen med Tulle Pultz bag ved orglet og høre lærer Hermann læse indgangs- og udgangsbeden med en rytme, som den dag i dag sidder i mit øre, når jeg går i kirke. Glæden ved at synge med på salmerne og begejstringen ved Gottschalk Hansens gode prædiken. Til min store skuffelse blev jeg ikke konfirmeret i Ledøje kirke. Mit hold blev konfirmeret i Smørum.

Men da Bent og jeg blev viet, foregik det selvfølgelig der. Her foldede Gottschalk Hansen sig ud med at synge: ”Tjindadada nu er den gal Ingeborg fra femte sal”. Det blev et morsomt og smukt punktum for mine 23 år i Ledøje. Hvad, der fulgte, er jo en helt anden historie, men jeg kan mindes, at den gamle fru Herrmann engang sagde til mig, at når man blev gammel, længtes man ofte tilbage til der, hvor man kom fra. Om det også gælder mig, ved jeg nu ikke rigtig, men jeg tænker altid med glæde og varme følelser på min tid i Ledøje.

”Skolekrigen” i 1962-63 og årene derefter

af Finn L. Fauk, skoleinspektør på Søgerskolen 1963-1988

Finn L. Fauk. Foto: Forfatteren.

Da Ledøje-Smørum's første skoleinspektør skulle ansættes, udløste det en ”skolekrig”, der delte befolkningen i to lejre. F.L. Fauk, der var skoleinspektør ved Søgerskolen fra 1963 til 1988, ser tilbage på en dramatisk start og derefter 25 gode år i kommunens skolevæsen.

Sammenlægges med Ballerup – eller selvstændig kommune?

I tiden efter anden verdenskrig gennemgik de fleste kommuner i Københavns Amt en stærk udvikling og blev forstæder til hovedstaden. Også Ballerup voksede stærkt i indbyggertal, og der blev bygget højhuse og parcelhuse i stort tal i vores nabokommune, og til sidst var der kun ganske få områder i amtet, der stadig var landbrugssamfund. Dertil hørte Ledøje-Smørum.

Sognerådet i Ledøje-Smørum forudså, at kommunen kun havde to muligheder. Enten ville den blive lagt sammen med Ballerup kommune, eller også skulle den udvikles, så den blev i stand til at klare sig selv på alle områder. Kun få borgere i Ledøje-Smørum ønskede en sammenlægning med nabokommunen, som man traditionelt havde mistillid til, men man indså, at det ville være en meget stor opgave for et samfund på under 2000 indbyggere at få råd til at bygge modne grunde, lave veje og bygge skoler og alle de andre faciliteter, som hører til en moderne forstad.

Men sognerådet – med den visionære formand Vilhelm Nielsen (Store Vilhelm) i spidsen – valgte at arbejde for selvstændighed og tog fat på opgaven. Som noget af det første blev Stangkærgård i Smørumnedre købt og udstykket og bygget modnet. Grundene blev udbudt til selvbyggere og andre interesserede for 31 kr. pr. m². Det gjaldt om, at der hurtigt ville tilflytte nogle familier, som kunne betale skat og bidrage til den videre udvikling i kommunen.

Kommunen ansøgte om at få yderligere arealer frigivet til byudvikling, og med stort besvær fik kommunen by-

udviklingsudvalgets tilladelse til at udstykke 300 tdr. land mellem Smørumnedre og Måløv. Man kunne derfor forudse, at der hurtigt skulle skaffes plads til mange skolepligtige børn.

Skolevæsnet indtil 1959

I Ledøje-Smørum var der indtil 1959 fire små skoler, Ledøje skole og Smørumovre skole samt to forskoler (der kun havde fra 1. til 3. klasse) i Smørumnedre og Hove. I Ledøje skole var der to lærere, førstelærer Frits Hermann og lærerinde Edla Nikolaisen, i Smørumovre skole var der en førstelærer, Niels Poulin Nielsen, i Smørumnedre forskolelærerinde, Ellen Nielsen, og i Hove forskolelærerinde, Jette Dencker.

Udviklingen var løbet fra de små skoler, som manglede gymnastiksal og faglokaler, og derfor besluttede sognerådet at lægge de fire små skoler sammen til en Centralskole, som foruden klasselokaler skulle indeholde en gymnastiksal med badefaciliteter, et fysiklokale, et skolekøkken, en sløjdsal samt kommunens bibliotek.

Men hvor skulle Centralskolen bygges? Folkene i Ledøje mente naturligvis, at den skulle ligge tæt ved Ledøje, og folkene i Smørumovre mente lige så naturligt, at den skulle ligge ved Smørumovre. Sognerådet bestemte derfor salomonisk, at den skulle ligge på åben mark midt mellem de to byer.

Sognerådet valgte at bygge en "kernesko", som er en model, hvor gymnastiksalen ligger midt i skolen. Arkitekten har i øvrigt bygget kerneskoer mange andre steder i landet, bl.a. her i Strib, hvor jeg nu bor.

Finansieringen blev klaret ved salget af de fire små skoler, som blev overflødige ved centraliseringen.

Ny førstelærer

Som omtalt var der to førstelærere i kommunen, og for at den ene ikke skulle føle sig vraget, hvis den anden

blev valgt til leder af den nye skole, blev en førstelærer fra Karlebo, Otto K. Hansen, i 1959 udnævnt til leder af Centralskolen.

Det har ikke været let for de to førstelærere, der var vant til selv at bestemme alt, at underordne sig en anden førstelærer, og det har ikke været nemt for Otto K. Hansen at komme til en skole, hvor lærerstaben bestod af tre førstelærere og tre lærerinder. Det gav mulighed for konflikter, og det blev der også. Antallet af lærere blev fordoblet i løbet af de følgende fire år, men der blev ikke skabt et godt arbejdsklima på Centralskolen.

Eleverne har nok været lidt utrygge ved at skulle gå i skole sammen med børn fra de andre landsbyer. Fra gammel tid har der været et konkurrenceforhold mellem Ledøje og Smørum, og man kunne bl.a. ikke enes om at have en fælles idrætsforening. Det fortælles også, at hvis drenge fra Smørum vovede sig til Ledøje, eller nogle fra Ledøje blev opdaget i Smørumovre, kunne de risikere at komme i slagsmål.

Men i løbet af kort tid opdagede eleverne, at de fremmede faktisk var meget flinke. Når man lærer fremmede mennesker at kende, opdager man ofte, at ens fordomme ikke passer til virkeligheden.

Centralskolen 1959-1963

Da skolen blev oprettet i 1959 var der seks klasselokaler til syv klasser. 1. og 2. klasse delte lokale. Der var ansat seks lærere til de ca. 150 elever.

Mange af eleverne havde en lang skolevej, og derfor sørgede skolekommissionen for, at de yngste elever blev transporteret i skole. Vognmanden var Otto Nielsen fra Ledøje, og i begyndelsen havde han en gammel taxa som vognpark. Senere anskaffede han sig en brugt bus, som til sidst blev afløst af en moderne turistbus. Otto havde et fantastisk tag på eleverne, så der var aldrig ballade i bussen.

Søgerskolen 1988. Den første del fra 1959 – Kerneskolen – ses i billedets venstre halvdel ud mod vejen, Skebjergvej. Foto: Forfatteren.

Elevtallet voksede hurtigt, så der måtte laves parallelklasser, og skolen fik en ottende klasse, og i 1963 var der 13 klasser og ca. 250 elever. Lærerantallet var fordoblet.

De elever, der ønskede at komme i realafdelingen, måtte flytte til en af Ballerups skoler efter 7. klasse.

Lederen, Otto K. Hansen, var dygtig og pligtopfyldende. Han var også kirkesanger i Ledøje kirke, hvor han var vellidt. Men det gik som nævnt ikke godt på skolen. Han havde ikke før prøvet at være leder af et større lærerkollegium, og det lykkedes ham desværre ikke at vinde lærernes tillid, og der var mange samarbejdsproblemer.

Centralskolen skal “købstadsordnes”

Skolevæsenet var det, man kalder “landsbyordnet”. Det indebar bl.a., at kommunen skulle stille tjenesteboliger til rådighed for lærerne. I 1963 var der seks lærerboliger ved skolen, en lige over for skolen og to i Smørumovre. Ledøje-Smørum var en af de få kommuner i Københavns Amt, der havde landsbyordnet skolevæsen, og sognerådet besluttede, at det nu skulle være “købstadsordnet”. Det betød, at førstelærerstillingen skulle ændres til en skoleinspektørstilling med eksamensret (skolen kunne have klasser, der afsluttes med en statskontrolleret eksamen), at lærerlønningerne skulle justeres, og at der ikke længere skulle stilles boliger til rådighed for lærerne.

I de fleste tilfælde bliver førstelæreren ansat som skoleinspektør, når en landsbyskole bliver købstadsordnet. Men skolekommissionen valgte at slå stillingen op, så alle kunne søge. Som oftest bliver førstelæreren alligevel foretrukket, men på grund af de samarbejdsproblemer, der var på Centralskolen, ønskede et flertal i skolekommissionen at finde en ny kandidat til stillingen. Og det gav problemer.

Sagen spidser til

Lærerne på Centralskolen sendte et brev til undervisningsministeriet, hvori de skrev, at det ville skade arbejdsforholdene ved skolen, hvis Otto K. Hansen fik stillingen.

Otto K. Hansen indkaldte derefter til et forældremøde på skolen, hvor Ballerups borgmester og senere indenrigsminister Ove Hansen deltog. Han forsvarede førstelæreren, og i skarpe vendinger bebrejdede han lærerne deres skrivelse.

En af lærerne, Niels Poulin Nielsen, sad i sognerådet som socialdemokrat, men han støttede ikke ansættelsen af Otto K. Hansen, der også var socialdemokrat. Ove K. Hansen angreb Poulin Niensens andel i sagen og nævnte, at han risikerede at blive ekskluderet af socialdemokratiet, hvis han modarbejdede en partifælle.

Flere forældre støttede Otto K. Hansen og angreb lærernes skrivelse.

Derefter tilbagekaldte lærerne skrivelsen til undervisningsministeriet.

Skolekommissionen bestod af fem medlemmer, fire borgerlige og en socialdemokrat. Formanden var Laurits Pedersen, som var valgt af venstre. Han følte, at han måtte være loyal over for førstelæreren, og sammen med socialdemokraten Elis Grøndal gik han ind for Otto K. Hansen som skoleinspektør. De øvrige 3 borgerlige ønskede en ny skoleinspektør.

Skolekrig

Da befolkningen hørte det, delte den sig i to lejre.

Den ene lejr holdt med førstelæreren og krævede ham ansat som skoleinspektør, mens den anden lejr slog på, at det ikke kunne nytte noget at ansætte ham, når han ikke kunne skabe samarbejde på skolen. Man måtte derfor ansætte en udefra, som så forhåbentlig kunne få skolen til at fungere.

Sagen vakte megen opmærksomhed blandt borgerne i kommunen, og det kom til uforsonlige meningsudvekslinger. En af skolekommissionens medlemmer kunne ikke klare at være skydeskive for kritikerne og sygemeldte sig fra arbejdet i kommissionen og blev afløst af en dreven politiker, Thomas Krog, Boesagergård.

Lige som kredsen om Otto K. Hansen brugte borgmester Ove Hansen til at arbejde for sine synspunkter, kontaktede den borgerlige lejr den tidligere sognepræst i Ledøje-Smørum, Niels Gottschalk Hansen, som var konservativ folketingsmand i håb om, at han ville bruge sin indflydelse til fordel for dens synspunkter.

Jeg søger stillingen

Jeg kendte ikke noget til forholdene i Ledøje-Smørum. På en tur nogle år forinden var jeg kommet forbi Centralskolen, som jeg syntes var en smuk bygning, der lå i en smuk egn.

Det var det eneste, jeg kendte til kommunen og skolen. Og så kendte jeg navnene Smørumnedre og Ledøje fra nogle revysange. Det var yndede navne for revyforfattere, når de skulle udtrykke, at noget var helt ude fra syttende kartoffelrække.

Grunden til, at jeg søgte stillingen ved Centralskolen, var, at der den gang var en helt anden procedure, når man besatte inspektørstillinger. For det første var det undervisningsministeren, der indstillede til kongen, hvem han skulle udnævne. Dernæst var der en praksis

for, at en ansøger skulle have været indstillet til tre forskellige stillinger som skoleinspektør, inden ministeren besluttede at indstille vedkommende.

Jeg havde året i forvejen fået en indstilling i Helsingør og håbede nu på en indstilling i Ledøje-Smørum, så jeg evt. kunne få en ansættelse tredje gang.

Mine kvalifikationer

I min ansøgning kunne jeg skrive, at jeg havde været divisionsassistent for ulvearbejdet i K.F.U.M.-spejdnernes Vestvold division, at jeg var dimitteret som lærer fra Blågård's Seminarium i 1949 og straks efter blev ansat som lærer på Ærøskøbing Iagttagelseshjem under børneforsorgen. Derefter aftjente jeg min værnepligt ved artilleriet i Holbæk. Efter endt soldatertid blev jeg ansat på Nyelandsvejens skole på Frederiksberg, hvor jeg bl.a. var sekretær i lærerrådet, medlem af byggeudvalget, som var i gang med skolens restaurering, og havde gjort mig til talsmand for, at alle kommunens ældre skoler fik egnede idrætspladser. Uden for mit arbejde som lærer fik jeg en række tillidshverv. Jeg kom således i børneværnet på Frederiksberg og blev medlem af Flintholm menighedsråd. Jeg kom i Udenrigsministeriets oplysningsudvalg for Styrelsen for Teknisk Samarbejde med Udviklingslandene og UNICEFs danske nationalkomite. Endvidere fik jeg plads i forretningsudvalget for Frit Oplysningsforbund.

Præsentation

Når man havde indsendt sin ansøgning, var det den gang almindeligt, at man tog ud til alle skolekommissionens medlemmer privat og præsenterede sig. Man aftalte en tid og mødte op til en samtale, hvor man kunne få lejlighed til at få et indtryk af hinanden. Det var altid gode og venlige samtaler, som ofte drejede sig om alt andet end skole.

Skolekommissionens formand, Laurits Pedersen, og socialdemokraten, Elis Grøndahl, lagde ikke skjul på, at den nuværende førstelærer skulle have stillingen, men det betød ikke noget for mig, da jeg som sagt blot håbede på en indstilling.

Gårdejer, Gunnar Søndergaard, og konsulent, Vilhelm Nielsen, Hove, var meget venlige, men sagde ikke noget om mine muligheder, hvad de da heller ikke kunne.

Skolekommissionens femte medlem havde som nævnt sygemeldt sig, så ham mødte jeg ikke.

Fem ansøgere indstilles

Skolekommissionen skulle indstille de fem bedst egnede ansøgere. Hvis den enstemmigt kunne anbefale en af ansøgerne til stillingen, ville vedkommende efter reglerne blive udnævnt, men hvis kommissionen ikke kunne enes, skulle kandidaternes navne indsendes i alfabetisk orden til undervisningsministeren, som så var frit stillet til at vælge, hvem af dem han ville anbefale kongen at udnævne. Jeg var så heldig at være blandt de fem ansøgere, som blev indstillet.

Skolekommissionen kunne ikke enes om, hvem der skulle være nummer et, så beslutningen lå nu hos ministeren.

Som det den gang var praksis, tog de fem ansøgere, der var indstillet, ind til undervisningsministeren og præsenterede sig for ham.

Til mig sagde han, at jeg var lidt ung. Han fortalte, at der det sidste års tid havde været "skolekrig" i Ledøje-Smørum kommune, og at bølgerne gik højt blandt befolkningen, så han var noget betænkelig. Jeg forstod det sådan, at han mente, jeg var for ung til denne opgave. Jeg blev derfor meget overrasket, da jeg i sommerferien fik at vide, at jeg var udnævnt og skulle begynde på Centralskolen den 1. juli.

De første indtryk

Naturligvis var det spændende at komme til en ny skole, et nyt lærerkollegium, elever, man ikke kendte, og en befolkning, som var splittet.

Det første, jeg lagde mærke til, var, at skolen så ud som om den lige var taget i brug, selv om den havde været brugt i fire år. Alt var velholdt. Jeg fik at vide, at elever, der kom i skole med støvler, havde skiftesko med. Skolen havde en pedel, Sørensen, som satte en ære i at have en pæn skole. Han holdt utrolig meget af sit job, og eleverne holdt af ham.

Jeg lagde også mærke til, at der ikke var gardiner eller billeder på skolen, og at der ikke var plantet buske eller træer på skolens grund. Anlægsbudgettet havde ikke kunnet bære disse udgifter.

Første store opgave

En af de første store opgaver, jeg fik, var at lave lærernes og elevernes skemaer for næste skoleår. Den gang foregik det manuelt, hvor man på et stort papstykke på ca. 1 m² med hundredvis af små lommer, satte små farvede brikker, hvorpå man havde skrevet de klasser og fag, som lærerne skulle have, og de fag og lærere, som klasserne skulle have, samt de timer, som skulle bruges i faglokaler og gymnastiksal. Det var mange hundrede brikker, så det var et stort puslespil, der skulle gå op. Den gang sendte man ikke nye skoleinspektører på kursus, så man måtte selv finde ud af, hvordan opgaverne skulle løses.

Jeg regnede med, at skolens skemamateriale lå hos den tidligere førstelærer, og da jeg så, at han gik i sin have, besluttede jeg at gå ind og hilse på ham og få nogle oplysninger om personalet, det nye skema og om bøger til det nye skoleår osv.

Otto K. Hansen var i mellemtiden gået ind, og da jeg ringede på døren, kom hans kone ud og meddelte mig,

at han desværre ikke var hjemme. Jeg forstår godt, at det har været et chok for ham at få at vide, at han var blevet degraderet til almindelig lærer, og hans reaktion er forståelig men ulogisk.

Heldigvis fik Otto K. Hansen i løbet af sommerferien en god stilling som skolekonsulent i Grenå.

Jeg fik købt et nyt skemasæt og fik rekonstrueret lærernes klasser, fagfordelingen osv. med Poulin Niensens hjælp, og inden sommerferiens slutning havde jeg fået lavet et ganske godt skema for klasserne og lærerne.

Inden skoleårets start blev der holdt et skolekommissionsmøde, hvor jeg skulle deltage. Stemningen var ikke god, for "skolekrigen" havde gjort, at fronterne var trukket hårdt op.

Den første skoledag

Der var sket meget i løbet af sommerferien, så alle, både elever og voksne var spændt på den første skoledag. De to lejre i befolkningen var stadig vildt uenige. Der blev sendt en klage til ombudsmanden, og mistroen til modparten var så stor, at nogle i skolekommissionen frygtede en aktion under morgensamlingen. Men alting forløb planmæssigt. Morgensamlingen foregik, som den plejede. Eleverne stod klassevis i rækker i skolens aula, og skolens sanglærer, Edla Nikolaisen, spillede klaver. Først blev der sunget en morgensalme, derefter bad man i kor fadervor, og så var det tid til meddelelser. Denne dag steg jeg op på en skammel, så man bedre kunne se mig, og jeg holdt en lille tale, hvor jeg fortalte eleverne, at jeg glædede mig til at lære dem at kende. Derefter blev der sunget en sommersang, og så gik eleverne til klassen for at skrive skema og få nye bøger. Der var ikke tilløb til dramatik.

Inden eleverne kom, havde jeg hilst på alle lærerne, og de havde budt mig velkommen og givet mig en stor frugtkurv. Kun en lærerinde var ikke med. Hun var en

god ven af Otto K. Hansen og havde som den eneste lærer på skolen ønsket ham som skoleinspektør. Hun meddelte mig, at hun ville søge bort fra skolen, for hun følte sig isoleret på lærerværelset. Jeg forstod hende godt, men da jeg havde hørt, at hun var en meget dygtig lærerinde, var jeg alligevel ked af det.

Klage til ombudsmanden

Poulin Nielsen havde deltaget i et skolekommissionsmøde i juni 1962, hvor man havde stemt om, hvorvidt inspektørstillingen skulle opslås. Det var ikke lovligt, da medlemmer af lærerrådet ikke må deltage i sådanne møder.

En kreds af forældre bad nu ombudsmanden undersøge, om der havde været anvendt ukorrekte metoder ved udnævnelse af skolelederen ved Centralskolen, og om ministeriets udnævnelse af skoleleder kunne være inspireret af forskellige angreb, der var blevet ført mod skolens hidtidige førstelærer, og som denne ikke havde haft lejlighed til at besvare.

Ombudsmanden svarede, at der ikke havde været fejl i selve udnævnelsesagen, og han kunne ikke anse det for godtgjort, at der ved Undervisningsministeriets vurdering af ansøgernes kvalifikationer var taget uvedkommende hensyn. Derimod fandt ombudsmanden det beklageligt, at skoledirektionen ikke havde foretaget en egentlig undersøgelse af skolekommissionsmødet i juni 1962, hvor en lærer var til stede, skønt der holdtes afstemning om indstilling. Det kunne ikke være nok med en forsikring om, at bestemmelserne var overholdt.

Ombudsmanden gav en "næse" til både skolekommission og skoledirektion, men konkluderede, at denne tilsidesættelse af tilsynslovens bestemmelser ved skolekommissionens møde ikke har kunnet bevirke, at udnævnelsen af skoleinspektøren var ugyldig.

Forskelle

Jeg kom fra Frederiksberg, som er en kommune, som altid har ligget i toppen, når det gælder bevillinger til skolevæsnet, så jeg kunne selvfølgelig ikke undgå at opdage, at jeg var kommet til en skole, der havde begrænsede midler. Der var ikke større forskel mellem eleverne på Centralskolen og mine tidligere elever, men der var større afstand mellem lærere og elever, end jeg var vant til. Jeg tror, at Centralskolens elever i højere grad hvilede i sig selv, mens mine tidligere elever trængte mere til voksenkontakt. På Frederiksberg var eleverne pænere i tøjet og mere høflige end eleverne på Centralskolen. Husk, at vi var i 1963, så i byerne sagde man "Hr." og "De" til lærerne. Derfor var det mærkeligt for mig, første gang Centralskolens elever sagde "Lærer Faulk" og "du" til mig. På lærerværelset sagde vi "De" til hinanden og efternavn.

I byerne holder man spisefrikvarter kl. 11, men i Ledøje-Smørum var der to spisefrikvarter, et kl. 10 og et andet kl. 12. Jeg kom til at sætte pris på denne ordning, der stammer fra de gamle landsbyskolors tid.

Det var tydeligt, at eleverne havde forskellige forventninger til mig. De elever, der kom fra hjem, hvor man havde kæmpet for at få Otto K. Hansen som skoleinspektør, var mere reserverede over for mig, enkelte nærmest fjendtlige.

Vi begynder fra bunden

Der var meget at tage fat på. De fire små skoler havde afleveret alle deres bøger til Centralskolen, da den blev taget i brug, og for ikke at få for store udgifter til bøger, besluttede skolekommissionen, at Centralskolen skulle genbruge bøgerne til geografi, naturhistorie, historie, religion og regning. I 1949 gik man ellers over til ny retskrivning, men alle disse lærebøger var skrevet med den gamle retskrivning.

Skolens fysiksamling bestod af en dampmaskine. Otto K. Hansen havde selv lavet de ting, der ellers skulle bruges i fysikundervisningen, og dem tog han naturligvis med sig. Til naturhistorie var der en del udstoppede præparater, som stammede fra lærer Hermanns jagtture og fra elever, der havde fundet døde fugle. Men der var en del store papplancher med spændende tegninger. De blev tidligere brugt til anskuelsesundervisning, et fag som ikke længere eksisterede.

Vi måtte derfor bede sognerådet om en ekstrabevilling til bøger og samlinger. Det fik vi, og i løbet af få år var alle skolebøger med den nye retskrivning og samlingerne under opbygning.

Lærernes pionerånd

Vi vidste godt, at kommunen ikke havde store midler, så i stedet for at søge om penge gik lærerne i gang med at løse forskellige opgaver. Det var især de unge lærere, Jørn Dannesboe og Finn Kofoed, der gik i spidsen, men alle de øvrige lærere fulgte med. Mange af dem havde længe ønsket, at Centralskolen skulle udvikles, og nu var muligheden der.

For at skabe hygge i lokalerne, blev der købt billigt gardinstof, og lærerinderne syede gardiner, som pedellen og nogle lærere fik hængt op.

Skolen havde ikke noget formningslokale, men der var en vaskekælder, som de seks lærerfamilier, der boede ved skolen, havde brugt, når de havde storvask. Nu havde de alle anskaffet sig vaskemaskine, så den lå ubrugt. Lærerne ryddede den; der blev lavet hylder og skabe til materialer og eleverbejder, og der blev lavet et stort bord af bukke og spånplader, og så kunne en klasse ad gangen tegne, male, lave keramik og andre kreative opgaver.

Da skolen blev bygget, havde man sparet udendørs anlæg væk, men lærerne tog fat med spaderne og plantede

En Smuge blev Søagerskolens logo. Forfatterens eje.

buske og træer uden om skolen, så den tog sig endnu pænere ud.

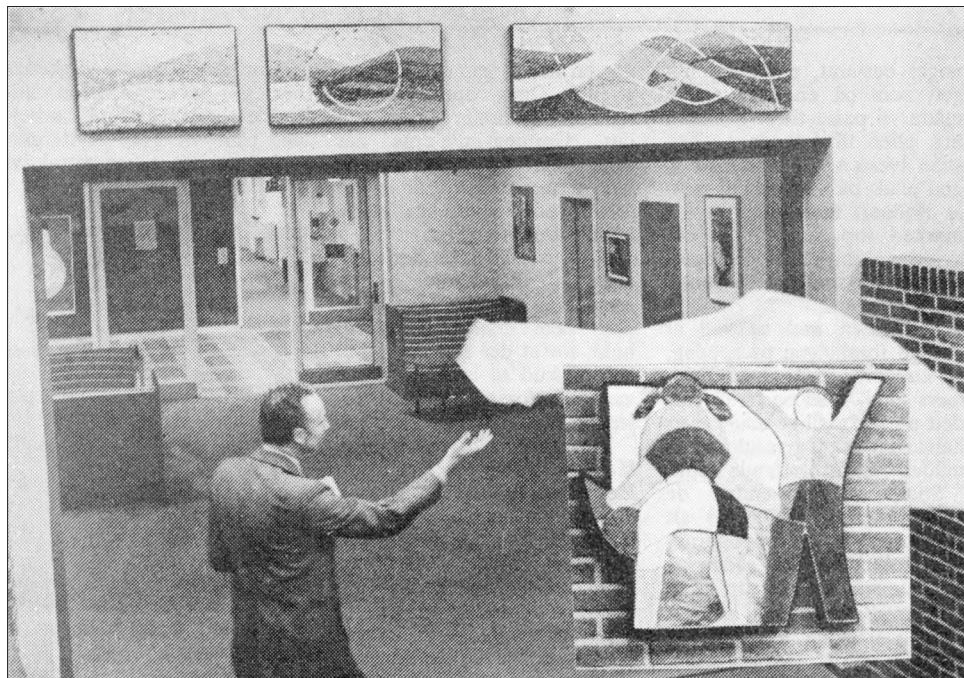
Klasserne begyndte at dramatisere og opføre små skuespil, og derfor havde vi brug for en scene. Den blev lavet af ølkasser og spånplader, og lærerinderne syede et fortæppe, som ved et sindrigt snoresystem i gymnastiksalens bomme kunne trækkes til side.

Der var næsten ingen grænser for, hvad lærerne ville påtage sig ulønnet. De virkede som væddeløbsheste, der havde stået på stald for længe og nu fik lov at løbe.

Skolen udsmykkes

Nok var skolen smuk i sig selv, men den var ikke hyggelig. Det hjalp, at klasselokalerne fik gardiner, men vi manglede noget pænt til væggene. Derfor hjalp alle skolens elever med at indsamle gamle aviser, som blev solgt og omsat til en halv snes reproduktioner, som blev ophængt forskellige steder på skolen.

Mange af eleverne var ikke vant til at se på kunst, og de syntes ikke om moderne kunst. Men det vidste vi godt, men håbede, at eleverne langsomt ville vænne sig til den og måske komme til at holde af den.

Her afslører Finn L. Fauk de tre relieffer, som kommunen skænkede skolen. Indsat i billedet er forældre-lærerforeningens gave. Forfatterens avisudklip.

Vi gentog papirindsamlingen senere og købte to moderne relieffer af kunstnerinden Lis Hooge Hansen. Endnu en gang samlede eleverne aviser, og de 15 tons, der blev indsamlet, blev opbevaret i kælderen. Uheldigvis blev det et frygteligt regnvejr, og kælderen blev oversvømmet og aviserne ødelagt. Da det kom i dagspressen, henvendte en kunstmaler, Fritz Bruzelius, sig til skolen og tilbød, at vi for det lille beløb, vi fik for resterne af aviserne, kunne købe kunst af ham for en værdi af 1700 kr. Det tog vi gladelig imod og fik tre oliemalerier, et stort og to små for pengene. Et firma fra Skjern tilbød at købe de våde aviser for 3-4 gange så meget som de var værd, men da var de desværre allerede afhentet. Men det var rørende at mærke den interesse, mange fremmede viste for at hjælpe os. Siden fik skolen kunstgaver fra Sparekassen S.D.S.s ga-

vefond, fra kommunalbestyrelsen og forældreforeningen. Nogle år senere fik vi en meterhøj skulptur til låns. Den blev sat op i skolens grønnegård. Vi lånte den i over 15 år, inden ejeren hentede den igen.

Traditioner

Det er meget vigtigt for en skole, at den har nogle gode traditioner, som eleverne er glade for. Så har man noget at glæde sig til, hvis man en gang imellem synes, at dagligdagen er lidt triviell.

Allerede i 1963 afholdt vi en idrætsdag for skolens elever, og i december måned gik hele skolen til Smørumovre kirke, hvor præsten holdt en skole-julegudstjeneste. Denne tradition har skolen stadig.

Et par år senere startede vi et samarbejde med andre mindre skoler i vores omegn. Skolerne i Ganløse, Jørlunde,

På lejrskolen på Samsø i 1967 arbejdede 7.b bl.a. med meteorologi, geologi og botanik, og de løste opgaver ved øens seværdigheder.

Her optræder lærer Bent Kristensen og jeg for eleverne ved aftenunderholdningen. Foto: Forfatteren.

Stenløse, Ølstykke og Ledøje-Smørum fandt sammen om at holde fælles idrætsdag. Vi skiftedes til at stå for arrangementet, og vi startede med flaghejsning og derefter dystede skolerne mod hinanden i atletik, fodbold, håndbold og langbold. Vi fik lavet et stofmærke med Ledøje-Smøruns byvåben, som de deltagende elever kunne sy på gymnastiktøjet, så man kunne se, hvor de kom fra.

Efter nogle år syntes vi, at der var kommet for meget konkurrenceånd i idrætsdagen, og de fleste elever var kun aktive i kort tid, så i stedet holdt vi Smugestævne på skolen, hvor eleverne kunne tilmelde sig flere aktiviteter. Der var stadig fodbold, rundbold, stafetløb og længdespring. Men som noget nyt, kunne man også tilmelde sig sjipling, cykelforhinderløb med slalomkørsel, balancekørsel og kørsel med et fyldt vandglas i hånden, pilekast efter balloner, 3-spil, der bestod af bowling, ringespil og kuglespil osv. Som afslutning var der mudderboksning mellem en lærer og en elev. Det var vores indtryk, at eleverne var glade for den nye ordning.

Vore 7. klasser kom hvert år i begyndelsen af skoleåret på lejrskole en uge, og udgifterne blev taget fra skolens budget.

Det blev også tradition, at 3. klasserne i december måned opførte et julespil for hele skolen i skoletiden, og forældreforeningen arrangerede en "teateraften" for de forældre, der gerne ville se deres børn optræde.

For at eleverne kunne lære at kende andre elever end klassekammeraterne, tog skolen i eksamenstiden på udflugt til Vestskoven, hvor eleverne blev inddelt i hold, som bestod af elever fra 0. til 6. klasse. Holdene skulle løse 6-7 morsomme opgaver, og 7. klasserne hjalp lærerne ved posterne.

"Eksame"

I adskillige år videreførte vi en tradition, som de fleste skoler havde. Skoleåret sluttede med en dag, hvor skolekommissionen og præsten overværede skolens undervisning. Klasserne havde tre lektioner, i reglen dansk og regning samt et orienteringsfag: geografi, naturhistorie, historie eller religion. Skolekommissionen havde i forvejen meddelt hvilke fag, de gerne ville overvære, og præsten tog sig af religionsundervisningen.

*Nej, det er ikke elever, der skal skældes ud. Eleverne kom ofte ind på mit kontor i de store frikvarterer for at låne en bold eller bare snakke.
Foto: Forfatteren.*

Forældrene var inviteret til at komme på skolen og overvære lektionerne. Det var især mødrene, som havde tid til at komme. Eleverne havde deres pæne tøj på den dag.

Eleverne kaldte denne dag for ”eksame”, og det var da en form for eksamen, da eleverne blev overhørt i årets pensum. De dygtige elever var stolte over at kunne vise deres dygtighed, mens de mindre dygtige var kede af at skulle udstille sig for naboerne.

Mange elever havde den opfattelse, at man kunne ”dumpe”, dvs. at man skulle gå klassen om, hvis man ikke klarede sig godt til ”eksame”. Den gang var der næsten ingen specialundervisning, så der var ofte meget svage elever i klassen, og det var almindeligt, at man lod de dårligste gå en klasse om. Men det havde selvfølgelig intet at gøre med ”eksame”.

I gymnastiksalen var der udstilling af elevernes arbej-

der i sløjd, håndgerning og formning. Dagen sluttede med en frokost for ”censorerne” og lærerne.

I bio og teater

Også på et andet område arbejdede vi sammen med de mindre skoler i omegnen.

Vore elever kom kun sjældent i teater eller biograf. Vi aftalte derfor med de skoler, vi samarbejdede med, at vi ville lave en ordning, hvor Stenløse Bio i løbet af vinteren viste nogle gode film om eftermiddagen, og hvor eleverne fik en stor rabat på billetterne. Mange elever benyttede sig af ordningen, og Bus-Otto påtog sig transporten til og fra biografen.

Forældreforeningen stod for en teaterklub. Nogle forældre tog i vinterens løb klubbens medlemmer med til et par forestillinger i København.

Fester

Omkring fastelavn var der fester, hvor de mindste elever slog katten af tønden, legede osv., 4.-6. klasserne havde en fest tilrettelagt for dem, mens de store havde skolebal med et af tidens amatørorkestre. Ofte var højttalerne skruet så højt op, at man kunne høre bassens dunken helt til Smørumovre.

Når eleverne i 7. klasse var blevet konfirmeret, holdt mange af dem andendagsgilde for deres kammerater. Det forårsagede, at eleverne i tre uger mødte klatøjede og trætte i skolen. Vi foreslog derfor forældrene, at konfirmanderne holdt en enkelt fest på skolen, hvor der blev spist godt, og hvor der kom et rigtigt orkester, som de kunne danse til. Betingelsen fra skolens side var, at der ikke blev holdt andre andendagsgilder. Mange forældre var glade for forslaget, og i mange år holdt skolen så andendagsgildet.

Men da nogle forældre et år insisterede på, at de ville holde en privat fest for deres børn, var forudsætningen brudt, og ordningen blev ophævet.

Fritidsarbejde

Selv om eleverne havde gode legemuligheder i fritiden, var der alligevel mange, som kedede sig, når de kom hjem fra skole. Derfor ville vi tilbyde nogle fritidshold efter skoletid. I byerne betaler man lærerne for at tage fritidsarbejde, men det kunne vi ikke.

Men nogle lærere og flere forældre påtog sig at tage et hold uden betaling. Så vi tilbød korsang, skakklub, keramik, leg og boldspil, folkedans, læderarbejde og madlavning og et par hold mere. Der var stor tilstrømning til holdene, og senere blev det en kommunal fritidsklub. I 1967 var der tilmeldt 140 børn.

Jamen, lærer de noget på Søgerskolen?

Det er godt nok, at der gøres så meget for eleverne,

men lærer de noget? Jeg har den tro, at når eleverne får dækket deres psykiske behov, lærer de en masse. De psykiske behov er kontakt, tryghed, anerkendelse og mulighed for selvvirksomhed. Sammen med forældrene bestræbte vi os på at dække dette behov.

Lærerne og eleverne arbejdede sammen ved de forskellige arrangementer, vi havde, og det skabte et godt forhold, som havde en positiv virkning på undervisningen. Vore elever var utroligt hjælpsomme, og vi havde aldrig store disciplinære problemer på skolen.

Og selv om nogle klasser arbejdede med udveksling med en grønlandsk skole, og en anden rejste til en S.O.S. børneby i Indien gik det ikke ud over undervisningen, måske tværtimod.

Ved 9.- og 10.-klassernes afgangsprøver lå vi altid pænt over landsgennemsnittet. En journalist skrev i Ballerup Bladet i 1978: *"Søgerskolen har lige siden sin start døjet med lokaleproblemer. Men samtidig har skolen alle dage haft ry for at være "en god skole". Et rart sted at være og et sted, hvor man lærer noget"*.

Der har også været mange dygtige lærere på Søgerskolen. Det bevises af, at to blev seminarielærere, to blev konsulenter, tre viceinspektører, og fem blev skoleledere.

Viceskoleinspektør

De første 6 år havde jeg ingen viceinspektør, men jeg havde en sekretær, Birthe Lohmann. Til at begynde med havde hun kun få egentlige timer på kontoret, men da elevtallet steg, blev det til en fuld stilling. Jeg er lykkelig for, at hun fik stillingen, for hun kunne altid finde en løsning på de mange forskellige opgaver, hun fik; hun havde et dejligt humør og elskede eleverne.

I 1969 fik skolen en viceinspektør. Poulin Nielsen, som havde været ved skolen fra første begyndelse, blev Søgerskolens første viceinspektør.

*Der blev undervist i "Sølvbryllupstelte", mens håndværkerne gjorde de nye klasselokaler færdige.
Foto: Forfatteren.*

Når lærerne er syge

I 1960-erne og 70-erne var der lærermangel, og det var umuligt at få læreruddannede vikarer. På Centralskolen løste vi problemet ved at bruge nogle "lærerkoner" som vikarer. Efterhånden som skolen fik flere klasser og lærere, blev problemet større, og derfor tilbød vi på aftenskolen et kursus for dem, der kunne tænke sig at blive vikarer på skolen. Det blev en stor succes. Der meldte sig 19 interesserede, som i løbet af et par måneder fik ideer til, hvorledes man kunne klare vikartimer i dansk, regning (som det hed den gang), naturhistorie, geografi, historie, gymnastik osv. Vi skulle kun bruge 4-5 vikarer, men dobbelt så mange var særdeles egnede og havde et godt tag på børn og undervisning.

Vi manglede nu aldrig vikarer, og enkelte fortsatte som vikar på skolen i over 25 år.

"Vi-klubben"

Det hænder, at nogle elever bliver holdt uden for fællesskabet i klassen. Det kan f.eks. være, at en pige har overtaget førerskabet i en klasse og samler sine veninder om sig og udelukker andre. Det er meget svært at være dem, der bliver lukket ude.

For at ændre dette forhold, stiftede vi nogle gange en "Vi-Klub" i klassen. Først talte vi om, at en god klasse er en klasse, hvor ALLE har det godt, og at "Vi-klubben" var for de elever, der ikke altid bare tænker på sig selv, men viste, at de også tænker på andre. Hvis man viste, at man i stedet for "MIG SELV" sagde "VI", kunne man blive skrevet op som medlem af klubben. Derefter blev 4-5 elever, som altid havde vist sig som gode kammerater, skrevet på listen, og efter samråd mellem klasselæreren og mig blev der hver uge optaget nye medlemmer, der i

*Borgmester Elin Jakobsen får overrakt en borgmesterkæde af elevrådsformand Susanne Rasmussen som tak for, at skolen nu er færdigbygget.
Foto: Forfatteren*

ugens løb havde vist, at de gerne ville med i klubben. Det gik hver gang sådan, at eleverne begyndte at behandle hinanden bedre, tage hensyn, undgå drillerier osv. I løbet af 6-8 uger var alle kommet på listen, og det blev fejret med en klassefest, sådan som vi havde lovet, da klubben blev startet.

Kampen for ligeberettigelse

I sognerådet var der delte meninger om, hvorledes skolevæsenet skulle være. Der var alvorlige overvejelser om, at Centralskolen skulle være en syvklasset skole uden overbygning, Alle kommunens eleverne fra 7. til 10. klasse skulle derfor samles på en ny skole. Denne ordning var vi på Centralskolen meget uenige i. Vi frygtede bl.a., at det i den almindelige opfattelse

ikke blev så “fint” at gå på Centralskolen, at der ville blive problemer ved skoleskift, og at det ville være vanskeligt at få lærere med specialer til at søge stillinger ved skolen.

Vi kæmpede derfor for, at alle kommunens skoler skulle have overbygning, og vi blandede os i lokalpolitik. Ved kommunalvalget støttede jeg og flere lærere en ny liste T, som bl.a. havde som programpunkt, at Centralskolen skulle udbygges til en to-sporet skole med overbygning. I Centralskolens forældrereds var der et stort ønske derom, og efterhånden gik flertallet af politikerne ind for, at alle kommunens skoler skulle have overbygning. Den dag byrådet vedtog, at Centralskolen skulle udbygges, jublede vi og hejste skolens flag.

Søgerskolen

Da kommunen fik endnu en skole, Boesagerskolen, måtte Centralskolen skifte navn, da den ikke længere svarede til sit navn. Vi bad derfor om forslag til et nyt navn, og derefter stemte alle på skolen om, hvad den skulle hedde. Et meget stort flertal stemte for Søgerskolen (Nogle marker syd for skolen har fra gammel tid heddet Søagrene).

Søgerskolen ville gerne have et logo, som fortalte noget om skolen. Lærer Bruno Kvist tegnede en Smuge, som blev antaget som vores logo. Det siges, at en Smuge er et venligt lille væsen. Ser man kærligt på en Smuge, falder den død om, men i næste øjeblik vågner den op igen og har nu delt sig og er blevet til to. Altså: Jo mere venlighed du viser, des mere venlighed bliver der i verden.

Skolen udbygges

Skolen blev udbygget i etaper. I begyndelsen blev der bygget flest klasselokaler for at skaffe plads til de stadig flere elever. Det kneb for håndværkerne at blive færdige til tiden, og i 1970 måtte vi i flere måneder undervise fire klasser i "sølvbryllupstelte" på sportspladsen. Det var samtidig med, at vi havde en grønlandsk klasse på udveksling, så de troede nok, at danske børn blev undervist i telte.

Ombygningen til en moderne tosporet skole med elever fra børnehaveklasse til 10. klasse sluttede i 1978, og det fejrede vi med en stor fest, hvor elevrådsformanden, Susanne Rasmussen, som tak overrakte borgmester, Elin Jacobsen, en borgmesterkæde (der var lavet af formningslærerne).

En stor gevinst – Forældre-lærerforeningen

Det var en stor lykke for skolen, at den fik en forældre-lærerforening. I 1967 blev der på et stort forældremøde

nedsat et udvalg, der skulle udarbejde forslag til en forældre-lærerforening, der skulle arbejde for gode forhold på skolen til eleverne. Vi var heldige at få valgt en række forældre, der var meget positive over for skolen, og foreningen fik en formand, Herbert Møller, der fik sat meget i gang.

Vi vidste, at det ikke kunne nytte noget at søge sognerådet om penge til legeplads og lignende, men forældrekredsen var blevet tilført flere mennesker med den rette pionerånd, som var parat til at gøre en indsats for eleverne.

Kjeld Wernet Rasmussen og Erik Lohmann havde masser af ideer og brugte mange timer på at realisere dem. De mindre elever fik et legestativ med rutchebane, gynger, balancebom osv., Til de større elever blev der lavet møbler, som blev sat i aulaen, så de i frikvartererne kunne hygge sig i sofaarrangementer.

Forældreforeningen sørgede også for, at skolen fik en bedre scene, så vi ikke længere behøvede ølkasser og spånplader. I 1978 forærede forældreforeningen skolen en fast scene, og byrådet skænkede et rødt fortæppe. Flere forældre stillede sig også til rådighed som ledere af fritidsarbejdet på skolen, ligesom de hjalp til ved forældremøder og fester. Forældreforeningen har betydet utroligt meget for skolen.

Sommerlejr

Mange elever var hjemme hele sommerferien, så vi var glade for at kunne tilbyde dem at komme på sommerlejr med skolen. Vi var tre lærere, pedel Sørensen og en flok forældre fra forældreforeningen, der stod for lejren. Jeg havde den fordel, at jeg havde ledet mange spejderlejre, så jeg stod for programmet, men vi alle havde nok at gøre. Vi havde lejet en lejrhytte ved Halsskov, og et hold på ca. 65 ville med. Vi havde en god tur, som så blev gentaget året efter.

Denne gang var vi så uheldige, at nogle æg, der var købt på torvet i Korsør, var inficerede med musetyfusbakterier, så de fleste deltagere blev syge af koldskålen, som vi fik til middag. Det var en sørgelig hjemkomst med en busfuld syge børn. Nogle var så syge, at de blev indlagt på sygehuset; vi andre slap med diarre og opkastninger.

Det afholdt dog ikke eleverne fra at tage med året efter, da vi tilbød sommerlejr i Nordsjælland, og i en årrække tilbød forældreforeningen fortsat sommerlejre for eleverne.

Orkester

Ved en af vore fester for elever og forældre havde vi fået et skoleorkester fra Engelsborgskolen i Lyngby til

at spille for os. Deres optræden vakte stor interesse, og bagefter talte vi meget om, at det ville være utrolig godt, hvis Centralskolen fik et orkester. De elever, der spiller i et orkester bliver meget disciplinerede, hvad der også viser sig i deres skolemæssige præstationer. I forvejen havde vi oprettet hold i klaver, guitar og blokfløjte.

Men det er et stort projekt at starte et orkester. Men da vi havde talt om det i forældre- lærerforeningens bestyrelse – hvor formanden var konsulent i et musikforlag - løstes alle problemer. Herbert Møller klarede det hele. Han fandt en dirigent, Ib Lolck, som ville påtage sig at starte et orkester fra bunden. Han fandt muligheder for at skaffe instrumenter, som eleverne kunne leje eller købe på gode vilkår, og han fandt lærere, der kunne undervise i de forskellige instrumenter.

*Ib Lolck øver med Søgerskolens orkester.
Foto: Forfatteren.*

Eleverne fik lov at melde sig til et af de instrumenter, som et blæseorkester består af, og de begyndte at gå "til spil" samtidig med, at Ib Lolck forsøgte at få dem til at spille sammen.

Der gik kun kort tid, før Søgerskolens orkester havde debut ved et forældremøde. Det var nu en blandet fornøjelse at overvære, for selv om musikerne rigtig mange gange ramte den rigtige note, havde man svært ved at gætte, hvad melodien hed.

Men i løbet af kort tid blev musikerne så dygtige, at man havde glæde af musikken, og det endte med, at orkesteret blev velspillende.

Da kommunen fik en skole mere, blev det besluttet, at alle skoleelever i Ledøje-Smørum kunne optages i orkesteret, som fik navneforandring til Ledøje-Smørum Band.

Orkesteret fik større fylde, da besætningen blev øget, og samtidig blev der givet kommunalt tilskud, og det blev underlagt den nye musikskoleleder, Bruno Kvist. LSB. har siden spillet ved utallige arrangementer.

Ledende skoleinspektør

I 1971 blev jeg udnævnt til ledende skoleinspektør. Mens en skoledirektør er leder af kulturel forvaltning og har ansvar for hele skolevæsenet i kommunen, er en ledende skoleinspektør leder af en skole, men skal samtidig være leder af skolevæsenet i nogle timer om ugen. Jeg fik fem ugentlige timer til arbejdet, men jeg fik ikke en instruks, så det var lidt usikkert, hvad jeg skulle lave.

I mange år havde det været let at være sognerådspolitiker i Ledøje-Smørum. Opgaverne var få, og det samlede budget til at overskue. Det administrative personale bestod af en kommunesekretær, der klarede alle sagsområder. Det må have været svært for politikerne at omstille sig til at arbejde med forvaltninger, der havde mange ansatte, for arbejdsklimaet mellem byrådet og de ansatte blev dårligere og dårligere. I 1975 bad byrådet Kommunernes Landsforening om hjælp. Der blev udarbejdet en rapport, som blandt andet påviste, at politikerne ikke havde den

Søgerskolens ny skoleinspektør, Johnnie Pedersen, sammen med eleverne. Foto: Forfatteren.

fornødne tillid til de ansatte, at de ikke satte sig tilstrækkeligt ind i sagerne inden udvalgs- og byrådsmøderne, og at de politiske beslutninger var så vage, at de var svære at administrere.

Mit samarbejde med kulturel forvaltning var heller ikke godt. Det blev så dårligt, at jeg næsten tabte arbejdsglæden og alvorligt overvejede at søge en anden stilling. Da kulturelt udvalg gav mig en skriftlig påtale for, at nogle lærere på Boesagerskolen havde fået for mange overtimer, blev jeg vred. Jeg påpegede, at jeg aldrig havde fået at vide, hvor mange overtimer de måtte have, og hvis jeg tog fejl, bad jeg om dokumentation derfor. Det kunne ikke skaffes, men kulturelt udvalg ville ikke trække påtalen tilbage, men påstod, at jeg ved at se på budgettet for overtimer kunne have fundet ud af det. Men da jeg hverken havde noget at gøre med løn-udbetaling eller fagfordeling på Boesagerskolen, følte jeg mig dårligt behandlet, og bad mig fritaget for funktionen som ledende skoleinspektør fra den 1. december. Man bad mig fortsætte i stillingen indtil den nye skole, Balsmoseskolen, blev oprettet i maj 1978 og den nye skoleinspektør, Aksel Kastrop, kunne overtage stillingen, og det gik jeg med til.

På pension som 60-årig

Da jeg blev midt i halvtredserne, begyndte jeg at føle mig udrændt. Det var svært for mig at bevare begejstringen, for alt var blevet rutine. Hele livet har jeg beskæftiget mig med skole, næsten alle mine venner er

lærere, og vi talte næsten kun om skole, så jeg havde lyst til at bruge min "tredje alder" på noget, der ikke havde med skole at gøre. Derfor besluttede jeg at holde op som tresårig.

Jeg havde haft tjenestebolig, som jeg naturligvis måtte fraflytte, da jeg blev pensioneret. Jeg har altid ønsket at komme til at bo ved skov og strand, og vi var så heldige at få et andelshus i Strib, som blev færdigt den dag, vi skulle fraflytte tjenesteboligen.

I Strib fik vi først 17-18 år, som var nogle af de bedste i vores liv. Desværre blev vi så ramt af sygdom og måtte omstille vores liv derefter.

Jeg fik en meget smuk afsked fra skolen med reception og tre fester, og der blev holdt mange taler. En af dem husker jeg med særlig glæde. Skolenævnens formand, Boddil Smith, sagde i sin tale: "Du har altid været børnenes advokat". Større ros vil jeg aldrig kunne få.

Jeg var glad, da byrådet udnævnte skolens viceinspektør, Johnnie Pedersen, som min afløser. Så vidste jeg, at skolen fik en leder, som holdt af eleverne, og som havde nogle værdier, der passede til Søagerskolen.

*----- og så har Søagerskolen 50-års jubilæum i år.
Hjertelig til lykke!!*

Kong Svends historie fra 1975

af Gunnar Brüsch, tropsleder fra 1979 til 1989

Kong Svend Gruppe er tilsluttet Det Danske Spejderkorps igennem Ege Division. Oprindeligt var gruppen tilsluttet Hareskov Division, som omfattede grupper i Ballerup, Herlev og Værløse – men i forbindelse med Strukturreformen valgte gruppen på samme måde som Ledøje-Smørum Kommune at vende blikket mod vest og indgå samarbejde med spejderne i Stenløse og Ølstykke. Gruppen har lidt over 100 medlemmer. De kan nyde spejderarbejdet i mikroflokken ”Stampe” for børn, der går i børnehaveklassen og i 1. klasse, miniflokken ”Prins Gorm” for børn i 2.-3. klasse, juniortropen ”Prins Knud” for børn i 4.-5. klasse, spejdertropen ”Kong Svend” for børn fra 12 år og endelig klanen ”Harald Blåtand” for unge fra de kommer i gymnasiet eller 10. klasse. Herefter kan man fortsætte som leder i gruppens forskellige afdelinger. Desuden er der et fælles tilbud til alle over 15 år i Fjällvågerne, hvor man tager på bjergvandring.

Denne beretning er personlig og baserer sig ikke på en stor samling arkivalier, men på mine erindringer fra mange fantastiske år som medlem af Kong Svend. Jeg og familien flyttede til Smørum i 1970 og blev straks optagede af alle de spændende aktiviteter omkring vores børn i lokalsamfundet – jeg selv var aktiv spejder i Ordrup i Gentofte, hvor jeg er født. Der havde jeg været ulveunge, spejder, skovmand, rover og fører, som det hed, indtil de gule drengespejdere slog sig sammen med de blå pige-

spejdere. I 1975, da Kong Svends Gruppe startede, var jeg således gruppeleder i 2. Ordrup Gruppe og havde absolut ingen planer om, at mit spejderliv skulle ændres det mindste! Vores ældste barn, Trine, var blevet medlem af Kong Svend som 10-årig og stod for at skulle rykke op i troppe i 1979, og det, syntes jeg, var fantastisk. Men i løbet af maj måned kom der et brev.... Heri blev der indkaldt til forældremøde for alle forældre i Kong Svend Gruppe. Situationen var kritisk – efter sommerferien stod troppe uden ledelse, og hvis ingen meldte sig, så måtte troppe nedlægges. Naturligvis gik vi med til mødet, og der dukkede vel 30 forældre op, som blev bænket ved et meget langt bord. For enden sad formanden og introducerede situationen kort, og herefter sad alle 30 tavse i små 15 minutter. Spændingen steg, var der virkelig ingen, der ville påtage sig et ansvar? Jo, først var der en mor, der gerne ville hjælpe lidt, så kom en far og så en til og en til, men stadig ingen aktive spejdere. Nu traf jeg en beslutning, der fik vidtrækkende betydning for resten af mit liv – jeg rakte hånden op og gik til bekendelse – jo, jeg var faktisk gruppeleder og havde også været tropsleder – men jeg ville ikke være tropsleder, da jeg havde mit andet engagement at tage hensyn til. Således opmuntrede indvilgede den afgående tropsledelse i at fortsætte med alle de nye hjælpere efter sommerlejren. Men det gik ikke, så seks måneder senere var jeg tropsleder og sagde farvel til min gamle gruppe i Ordrup.

Sådan startede det altså for mig, men her starter historien om Kong Svend jo ikke! Jeg har derfor spurgt Ulla Frederiksen om hjælp, og her følger lidt af hendes beretning: Det hele begyndte i 1975 med en lille notits i Ballerup Bladet om, at Det Danske Spejderkorps ville etablere sig i Ledøje-Smørum Kommune. Alle interesserede kunne møde op en aften på Boesagerskolen til et orienterende møde. Der mødte ca. 100 personer op, og det endte med oprettelse af en trop, som blev opkaldt efter Kong Svends Høj.

Noget af det, der gjorde stort indtryk på borgerne, var alle de uniformerede ledere, der var mødt op på Boesagerskolen. Da de efterlyste hjælp til den kommende gruppe, tilbød Ulla at hjælpe lidt til – og for Ullas vedkommende blev det til 18 aktive år. Det viste sig, at der kun var en tropsleder fra DDS – alle de andre unifor-

merede var fra resten af divisionen og skulle ikke være med i den nye gruppe.

Heldigvis meldte Tove Kjærulff sig også, så den nye gruppe kunne starte med en tropsleder og to mødre. Tropslederen arbejdede imidlertid i forretning og kunne derfor ikke være med på weekender, og derfor trådte Ullas mand, Jørgen, til for at hjælpe. Men det lykkedes at holde liv i troppen, som allerede i 1976 kunne deltage i sin første divisionsturnering – som forgik på Gillastig i Sverige. Her mødte nogle af spejderne op i høje hæle, andre i røde gummistøvler og i det hele taget var det et ret uprofessionelt syn, der mødte resten af divisionen. Alt grej var ubrugt, og teltene havde aldrig været slået op før. Tropslederen kunne ikke være med, så det var igen Ulla og Jørgen, der måtte holde for. Lederteltet var et villatelt med to kabiner, der blev kigget noget, men

I 1983 gik et stort ønske i opfyldelse for Kong Svend, idet kommunen stillede velegnede lokaler til rådighed på Ryttergården i Smørumnedre. Foto: Fredi Paludan Bentsen.

da det var oppe, kom der nogle andre ledere og spurgte, om de måtte ligge i den anden kabine – og således startede integrationen i divisionen.

Herefter voksede gruppen støt, og på et tidspunkt var den divisionens næststørste. Børn blev skrevet op i 1-2 års alderen, og ventelisten var på et tidspunkt oppe på ca. 100 børn. For at afhjælpe denne situation blev der startet en ekstra juniortrop ved navn Prins Valdemar, og det hjalp straks, idet vi også besluttede, at der ikke skulle være ventelisten til troppen, som derfor voksede enormt.

De første år havde gruppen et klasselokale på Boesgerskolen til mødested – men her skulle alt tages med hjem hver gang – så det var ikke sjovt – men heldigvis kunne gruppen flytte ind i et lokale under svømmehallen – og det var her, jeg første gang stiftede bekendtskab med Kong Svend.

Der var tale om et enkelt lokale, og det er klart, at efterhånden som medlemstallet steg og aktiviteterne ligeså, så begyndte det at knibe med pladsen, og det blev besværligt at få alle møderne til at passe ind i hinanden.

Ryttergården

I begyndelsen af 80-erne overtog kommunen Ryttergården i Smørumnedre – planerne var mange. Der blev nedsat borgergrupper, der drøftede de mange muligheder, der åbnede sig for at få et fælles mødested eller medborgerhus i den hastigt voksende kommune. Da alt kom til alt, viste det sig, at gården alligevel var for lille til dette brug, og derfor startede vi en voldsom kampagne for, at Kong Svend kunne rykke ind. Et af de mere utraditionelle midler var ”levende breve”, hvor vi iført uniform skiftedes til at besøge medlemmerne af byrådet. Det skete altid efter et møde i lokalet, og da lokalet lå under svømmehallen, var lugten af klor umiskendelig – samtidig afleverede vi et talende brev..., idet vi

Rafter og gamle olitønder indgår som elementer ved tømmerflådebygning. Foto: Privateje.

havde forsynet vores Kong Svend logo med talebobler, der argumenterede for bedre lokaler. Det var for øvrigt ikke så smart, for logoet var tegnet et par år tidligere af en af gruppens forældre, og han mente, at vi misbrugte hans tegning, men heldigvis blev vi gode venner igen, og kampagnen lykkedes til fulde. Glæden ville ingen ende tage, da vi fik besked på, at vi kunne overtage hovedbygningen, gårdspladsen, garagen, vognporten og et par lagerrum. I resten af gårdskomplekset blev de hidtidige lejere boende. Gården blev stillet gratis til disposition imod, at vi selv vedligeholdte den indvendigt og selv indrettede lokalerne. Det blev gjort solidt, for slagbænke og møbler holder endnu den dag i dag! Nu var der plads til alle aktiviteterne, patruljerne kunne få lokaler, alt vores materiel kunne komme på plads i lagerrummene, og alt Børnehjælpsdagens materiel kunne opbevares i garage og vognport.

Børnehjælpsdagen

Allerede i 1977 var der etableret en Børnehjælpsdagskomité i kommunen, hvor FDF/FPF – som de hed dengang

vi skulle op kl 7⁰⁰. så skulle vi
 hejse flaget. det var chil der skulle
 hejse det. da vi havde gjort det
 skulle vi sætte drager op. så var
 det meningen at vi skulle lave
 primi mad. men vi kunne ikke lave
 blødt som det skulle være. så gik
 vi i stedet ned til havnen. og
 lavede tømmerplader. da vi kom hjem.
 måtte vi lave hvad vi ~~vi~~ ville indtil
 vi blev kaldt ~~vi~~ ind lave mad nogle
 tid senere spiste vi så skulle vi lave
 lejr bål og smørbrød. ~~med~~ med udve
 hilsen Chui

Sider i en dagbog for Prins Knud flok – Kong Svends gruppe den 22. juli 1980. Chui (Annika) skriver om dagens oplevelser på sommerlejren på Nekselø.

– og DDS deltog. Der blev arrangeret Børnehjælpsdag ved centret, og desuden var der boder ved den årlige Fest-i-Hal, og der blev naturligvis også solgt Lillebror-lotteri på de velkendte halvrunde plader. I 1978 var resultatet ca. 11.000 kr. til deling, så det var et fint tilskud til det daglige arbejde. Ole Aktor Nielsen fra FDF/FPF var formand, og Ulla Frederiksen var kasserer. Herudover bestod komiteen af ti personer yderligere, som i løbet af få år fik sat en enorm aktivitet i gang omkring Børnehjælpsdagene. Senere kom Ledøje-Smørum Big

Bands Støtteforening med, og i den periode, hvor DUI-Leg og Virke eksisterede, var de også med.

Det betød, at alt frivilligt børne- og ungdomsarbejde i kommunen mødtes i forbindelse med forberedelse og gennemførelse af arrangementerne, og herigennem er der opstået et unikt samarbejde imellem foreningerne, som består den dag i dag. Tiden løb fra halfester og loppemarkeder, men i stedet opstod Børnehjælpsdagens Kræmmermarked på Bellahøj, hvor vi stadig er aktive, og motionsarrangementet, Bastrup Sø Rundt, som net-

op i 2009 er afholdt for 18. gang. Børnehjælpsdagen afholdes stadig – men nu i forbindelse med Kulturhuset. Den er stadig en meget vigtig indtægtskilde for foreningerne, som derved kan få midler til f.eks. at rejse med medlemmerne.

Venskabskommunen Brunlanes

Kommunen fik i 1970'erne en venskabskommune i Norge. Den lignede på mange måder Ledøje-Smørum både i indbyggertal og med det åbne land og mange mindre bysamfund. Samarbejdet var tæt, man besøgte hinanden, og også foreningslivet arbejdede sammen, og i 1979 besøgte Kong Svend trop og klan for første gang Brunlanes på sommerlejr. Denne lejr blev der fortalt mange historier om, så det blev besluttet at gentage succesen i 1984, og denne gang skulle juniorer og trop samlet af sted. For at være sikre på at hele arrangementet skulle blive vellykket, besluttede tre ledere at tage af sted på forlejr i begyndelsen af maj. Da vi havde tænkt os, at Ottos bus skulle køre os op til lejren, startede vi hjemmefra i bil for at køre samme tur – så vi vidste, hvor vi kunne holde pauser, og hvor vi kunne spise frokost. Vi overnattede i et lille fjeldtelt på en lille campingplads, og næste dag mødtes vi med vores kontaktperson, der var en venlig dansktalende dame. Stor var hendes bestyrtelse, da hun hørte, at vi havde sovet i telt, og at vi havde sovet sammen to damer og en mand – det var aldrig sket før i norsk spejderarbejde, hvor det med at blande drenge og piger vist ikke var blevet moderne endnu! Nu gik det rundt i hele kommunen for at finde et godt sted at ligge i lejr og få talt med de vigtigste personer for programmet. Inden vi tog af sted igen, spurgte vi forsigtig hvilke gaver, der mon ville være populære at have med til værtsfolk og gæster, og der var ingen tvivl: kirsebærvin var meget bedre end flag og plaketter. Det, syntes

Illustration fra bogen "Byg din egen shelter" redigeret af Gunnar Brüsck. Ole Nielsen arbejder her på den halvfærdige shelter. Modellen blev til inspiration ved anlæggelsen af over 2000 primitive overnatningspladser i Danmark. Foto: Ole Berner.

vi, var en strålende idé, da Edelgave jo blev ejet af "saftkongen" Gudmund Jørgensen, som netop producerede kirsebærvin. Da vi drog af sted på lejr, havde vi derfor 24 flasker kirsebærvin med i bagagen. Lejren blev en fantastisk succes – vi var en hel busfuld – og vi lå på den mest fantastiske lejrplads omgivet af skov og med 100 meter til en smuk skovsø, hvor vi kunne bade. Vi mødte en fantastisk gæstfrihed, blev modtaget på rådhuset, var på busudflugt, på sejltur til den kommunale ø og meget mere. Som en beskedent tak kunne vi glæde vore værter med den hjemlige kirsebærvin, og glæden var ikke til at tage fejl af, så det var

et godt råd, vi fik. Desværre gik der kun nogle få år, så var Brunlanäs lagt sammen med Larvik, og samarbejdet stoppede.

Verdensrekord i snobrød

Efter en korpsejre i 1980 og en kanotur i 1981 til Möckelen i Sverige, hvor vi lånte ungdomsskolens kanoer, besluttede troppe at tage til Tyskland og besøge Dansk Spejderkorps i Sydslesvig på deres spejdercenter, Tydal. Forberedelserne var grundige, og en vaks spejder foreslog, at vi skulle prøve at sætte verdensrekord i snobrødsbagning, så vi kunne komme i Guinness Rekordbog. Efter en del forskellige forslag blev vi enige om, at det nok var bedst at anvende et galvaniseret vandrør som pind, og vi drog derfor af sted med seks stykker af

tre meter samt en del fittings og andet grej, der kunne få røret op at hænge. På lejrlpladsen gravede vi et langt smalt bålsted, og det lykkedes faktisk at få hængt røret op, så det kunne vendes 90 grader af gangen. Selve rekordforsøget gik perfekt, og resultatet blev et snobrød på knap 17 meter – som næste år kom i rekordbogen – til stor stolthed for alle spejderne. For at fejre begivenheden blev der fremstillet postkort, som var til salg på gruppens årlige julemarked.

Korpsejre

Gruppen har siden sin start deltaget i alle korpsejre – første gang var i Jægerspris, hvor kun troppe deltog. I 1985 gik turen til Haderslev, og hele gruppen var med. Næste gang var kun fire år efter i 1989 – så korpsejrene frem-

På gruppeweekend 1983. Artiklens forfatter står med sin yngste datter på skuldrene. Foto: Privateje.

over følger korpsets runde fødselsdage, idet Det Danske Spejderkorps er startet i 1909. Her var gruppen placeret på en lejrplads i umiddelbar tilslutning til det aktivitetscenter, der havde natur på programmet. Grunden var, at vi dels var medarrangører af aktiviteterne, og dels, at vi skulle være med til at bygge en af de første sheltere – en primitiv åben hytte – i Danmark. Desuden boede hele det team, der tog sig af naturaktiviteterne på vores lejrplads, så det blev en meget spændende lejr, hvor nye mennesker mødte hinanden i et inspirerende samarbejde. Ole Nielsen fra tropsledelsen og Peter Behrendt fra forældrekrædsen var hovedkræfterne, og det lykkedes i løbet af lejren at fuldende byggeriet. Hele byggeprocessen blev omhyggeligt dokumenteret med fotos og tegninger, og kort efter lejren udgav korpset pjecen ”Byg din egen shelter”. Det er der over 1000, der har gjort siden rundt over det ganske land, og mange er bygget som korpsejershelteren. Dermed har Kong Svend sat sig varige spor ikke kun på korpsejershelterne, men på hele den udvikling, der siden er sket inden for begrebet primitive overnatningspladser.

Fest og glæde

Da Kong Svend fyldte fem år i 1980 blev det fejret på ægte spejdermaner med et stort arrangement på spejdergrunden, Råbroholm. Alle sejl var sat til, så det blev en spændende dag for alle. Der deltog otte hold forældre, seks patruljer fra troppen og otte bander fra mini- og juniorflokkene. Seniorer, ledere og styrelse stod for arrangementet, som startede kl. 14 med et opgaveløb rundt til otte poster. Herefter var der fælles madlavning på bål, og dagen sluttede med lejrål. Forældrene bakkede kraftigt op, og det er karakteristisk for Kong Svend Gruppe, at forældrene altid har påtaget sig et stort ansvar og igennem mange år har påtaget sig lederjobbene i gruppen.

Troppen samles omkring bålet. Foto: Privatfoto.

Siden hen er alle 5-års dage blevet fejret med fester og revyer. 25-året blev fejret den 28. oktober 2000 med en reception på Ryttergården om eftermiddagen og en fest for hele gruppen om aftenen. Festen blev holdt på Friskolen, her var også inviteret alle tidligere medlemmer af gruppen, så det var en stor skare, der kunne glæde sig over de første 25 år i gruppens historie.

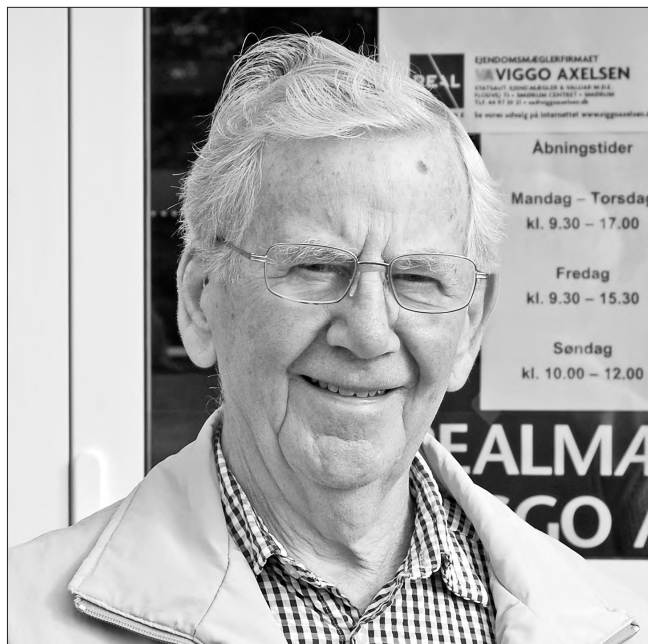
Invitationen til denne dag afsluttes på følgende måde: ”Kong Svend gruppe er lige som andre grupper i Det Danske Spejderkorps ledet af frivillige ledere, som gør et stort stykke arbejde for at udbrede korpsets formål: At udvikle børn og unge til vågne selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden”.

Den formulering gælder stadig, og snart kan vi glæde os til at fejre gruppens 35-års fødselsdag.

Tak, hvis du har læst med helt hertil. Som det fremgår, har mine 30 år med gruppen betydet meget for min tilværelse. Jeg er stadig betalende medlem af gruppen, men udfører nye opgaver, idet jeg er formand for Børnehjælpsdagen i Danmark og kredsformand i Friluftsrådet.

Kommunes ældste ejendomsmæglerfirma

af Knud Remi Christensen

Viggo Axelsen, lokal ejendomsmægler fra 1968.
Foto: Knud Remi Christensen.

En af Ledøje-Smørum's bedst kendte virksomheder og den, de fleste mennesker, der bor i området, har været i forbindelse med, er ejendomsmægler Viggo Axelsen. I de ca. 45 år han har været ejendomsmægler i området, har han solgt ca. 4.000 ejendomme.

Viggo Axelsen er født i Århus i 1928, men er opvokset i Allingåbro i en familie med fattige forhold. Det var under krisen i 1930-erne, hvor det var småt med arbejde, og det medførte, at hans far først fik rigtigt arbejde i 1942 i Pindstrup Mosebrug.

Viggo blev udlært som møbelsnedker, og samtidig blev han uddannet som biografoperatør og kørte rundt til mange af de vestjyske biografer.

Sammen med sin kone, Nelly Axelsen, købte han en købmandsforretning i Brønshøj. Da han så, hvad ejendomsmægleren skulle have i honorar, tænkte han, at det måske var den vej, han skulle gå. Han begyndte derfor at læse til ejendomsmægler. Han fik sin eksamen og begyndte i 1963 som ejendomsmægler om aftenen, men havde samtidig sit arbejde som snedker. Købmandsforretningen blev passet af Nelly.

I 1968 solgte han købmandsforretningen og flyttede til Rørkær i Smørum. Her begyndte han som ejendomsmægler på fuld tid. Han havde en uvurderlig støtte i sin kone Nelly, der stod for bogholderiet, selv om hun havde heldagsjob som bogholder på "Løven". Nelly Axelsen vil også kunne huskes af mange for sit arbejde på Lokalarkivet og i Historisk Forening.

Da Viggo Axelsen kom til Smørum, var der mange gårde og marker. Der var ikke noget butikscenter, kun en skurvogn med IRMA, men der blev bygget meget, og Viggo Axelsen stod for de fleste af kommunens store udstykninger. Det gjorde ham til Smørum's førende ejendomsmægler.

I 1978 byggede Viggo Axelsen en kontorejendom på Flodvej som et passende domicil for afviklingen af ejendomshandlerne.

I 1983 trådte sønnen, Jesper Axelsen, ind i firmaet, og i 1994 blev der oprettet et interessentselskab. I 2004 gik Viggo Axelsen på pension, og Jesper Axelsen overtog ansvaret for firmaet - nu som enkeltmandsfirma. Viggo

*I 1978 byggede Viggo Axelsen en kontorejendom i Smørum Centret på Flodvej. Den har været et passende domicil for hans og sønnen, Jesper Axelsens, ejendomsmæglervirksomhed i mange år indtil udvidelsen i 2009.
Foto: Knud Remi Christensen.*

Axelsen deltager dog stadig i det daglige arbejde, men er lettet over at være fri for ansvaret.

Jesper Axelsen fik i 2008 en kompagnon, Henrik Knudsen, og firmaet blev omdannet til et anpartsselskab.

Spørger man Viggo Axelsen, om der er noget, han nogensinde har fortrudt, er svaret: ”Nej”. Men der var måske noget, han ville have gjort anderledes. Også selv om der har været en 60 timers arbejdsuge, har det været det hele værd.

Da Nelly Axelsen døde i 1997, var det et stort tab efter 46 års ægteskab. Han var alene et par år, hvorefter han traf Hannelore From, som bor i Rytterparken. De blev forlovet, rejser og går på udstillinger sammen.

Viggo Axelsen kommer stadig på ejendomskontoret og går til alle møder i ejendomsforeningen, passer have og de huslige sysler samt går tur med hunden Henry.

Fra Punjab i Indien til Danmark

af Inga Nielsen

Anup Singh Randhawa kom fra Punjab i Indien til Danmark som 28-årig i august 1970. Han havde forinden som 25-årig taget en uddannelse, der svarer til en studentereksamen, og sammen med 4-5 venner rejste han til Europa med tog for at undersøge job- og uddannelsesmulighederne. I Danmark oplevede Randhawa og hans venner, at de fleste danskere talte godt engelsk, og at der derfor ikke var egentlige sprogproblemer. Desuden mødte de mange venlige mennesker som hjalp, når der var brug for det. Fire af de unge indere endte til sidst i Smørumområdet, og Randhawa fik arbejde på lampefabrikken, Lyfa, i Måløv.

Randhawa og hans familie er sikker, og i dag bor der 8-9 sikh-familier i Smørum. De har et godt sammenhold, der bygger på det gamle venskab fra 70-erne, og når familierne mødes flere gange om året, er de efterhånden mange, og pladsen er trang, idet der nu er kommet børn og børnebørn til.

Har I en fremmedarbejder som tillidsmand?

Randhawa ville gerne have uddannet sig indenfor edb-branchen, men sådan kom det ikke til at gå. Den 19. oktober 1970 blev han ansat på lampefabrikken, Lyfa, som producerede alle former for moderne belysning i konkurrence med bl.a. Louis Poulsen. Randhawa blev hurtigt engageret i sin arbejdsplads, og den videre uddannelse blev lagt på hylden. Først fik han ansættelse på malerværkstedet, men allerede efter et par år fik han et mere betroet job på lageret med elkomponenter. Der var nok at se til og et hårdt slid, idet der var mange små dele at huske på, men Lyfa var alligevel en rigtig god

Randhawas farfar, Varyam Singh Randhawa, var officer i den engelske hær fra 1870-1880.

Foto: Familieeje.

arbejdsplads, og Randhawa blev der i 24 år indtil december 1994, hvor firmaet lukkede fabrikken i Måløv og flyttede til Ålestrup.

Det blev til 24 begivenhedsrige år, hvor Randhawa både nåede at være tillids- og fællestillidsmand i ca. 10 år og medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i 7-8 år. Som bestyrelsesmedlem i SID besad han desuden forskellige tillidsposter. F.eks. var han medlem af Me-

die- og oplysningsudvalget og af Uddannelsesudvalget, og han har stadig kontakt til 3F Storkøbenhavn NV i Ballerup.

Fra 1984 og frem samarbejdede han med syv forskellige administrerende direktører, og mere end én gang undrede enten en ny direktør eller forskellige gæster sig over, at man havde en fremmedarbejder som fællestillidsmand.

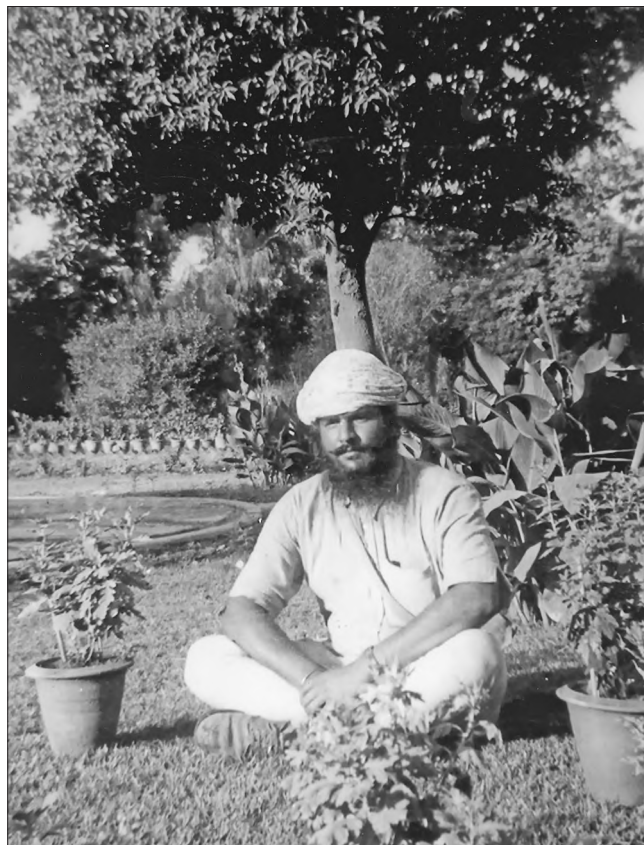
Randhawa var i øvrigt ikke den eneste, der arbejdede på Lyfa i rigtig mange år, og han har stadig god kontakt med flere af de tidligere kolleger. Han er desuden ansvarlig for uddeling af midler fra Hjælpefonden Lyfa A/S til pensionerede medarbejdere fra Lyfafabrikken.

Da Randhawa blev arbejdsløs i 1994, søgte han arbejde på en anden lampefabrik, men det lykkedes ikke at få ansættelse, formentlig fordi han havde været for faglig aktiv på sin tidligere arbejdsplads. Efter 11 måneders arbejdsløshed købte han med iværksætterstøtte et brødsudsalg i Egebjerg. Senere startede han et postkontor i den anden ende af brødsudsalget. På et tidspunkt var han den eneste indvandrer i Danmark, der havde et postkontor. Det lukkede dog med udgangen af 1998, og brødsudsalget lukkede den 30. juni 2002. Det blev til i alt 5½ år med brød og post, og også i Egebjergområdet fik ”manden med turbanen” og hans familie god kontakt til kunder og naboer.

Nu nærmede Randhawa sig de 60, og det var svært at finde et nyt job, så han gik på efterløn som 60-årig.

Barn og ung i Indien

Randhawa kommer fra den velhavende delstat Punjab, hvor han blev født den 4. august 1942 i Lyal Pur, der dengang tilhørte Indien, men som i dag ligger i Pakistan med det nye navn, Faslabad. Faderen var meget interesseret i politik, og da han havde ansatte til arbejdet med landbruget, kunne han involvere sig i modstanden

Her sidder Randhawas far, Ajit Singh Randhawa, i haven, der hører til deres store ejendom i Punjab i foråret 1935. Foto: Familieeje.

mod englænderne, der havde regeret Indien som en koloni i omkring 200 år.

Randhawa er nummer tre ud af en søskendeflok på fem. Bedstefaderen havde været officer i den engelske hær, og familien var ret velhavende. Den boede flot efter datidens forhold, men Randhawa var kun fem år, da familien som følge af uafhængighedskrigen i 1947 måtte flygte over hals og hoved ca.100 km mod øst til

Indien. Familien mistede alt og måtte starte helt forfra. Efter nogle hårde år, hvor forældrene og de fem søskende måtte bo hos slægtninge og venner, blev familien i stand til at bygge eget hus i 1952, og faderen fik med årene samlet op til 50 ha. landbrugsjord, hvor der blev dyrket korn, ris og mange forskellige slags grønsager. Det gik fremad, og i 1954 kunne faderen således købe sin første traktor – en Fordson Mojob – noget af en sensation, idet der dengang kun var fire traktorer i hele området. Dog måtte familien næsten starte forfra igen i 1957 på grund af store oversvømmelser fremkaldt af en kraftig grundvandsstigning, der ødelagde afgrøderne i store dele af Punjab.

Familien

I april 1974 blev Randhawa gift i Indien med Inderjit, datter af Narang Singh Dhandey. I februar 1974 kom hun til Danmark. Parret slog sig først ned i Skovlunde, hvor den ældste søn, Anuvinder med kaldenavnet, Charlie, blev født i 1974. I 1975 flyttede familien til Eskebjerggård i Måløv, hvor den yngste søn, Parvinder med kaldenavnet, Marx, blev født i 1976. Senere i 1979 blev der råd til et rækkehus i Kirsebærvangen, hvor både børn og voksne blev meget glade for at bo. Især da børnene var mindre, var der et godt sammenhold i ”rækken” med f.eks. fælles cykelture og efterfølgende fest for både store og små, og Randhawa fortæller, at han stadig har nogle af sine bedste venner i ”rækken”. Randhawas kone fik arbejde i en periode på Porsebakken i Ledøje og senere som børnehavemedhjælper i forskellige børnehaver.

I entreen hænger de to sønners klassebilleder fra skoleårene på Boesagerskolen som et minde om barndommen i Smørum. Anuvinder kom efter folkeskolen på HF i Skovlunde og fik en HD i Finans på Handelshøjskolen i København. Parvinder kom på Borup Gym-

Inderjit og Randhawa blev gift i Indien i 1974. Her ses parret i Skovlunde i 1974. Foto: Familieeje.

nasium og derefter på Handelshøjskolen i København, hvor han blev cand. merc. Efterfølgende videreuddannede han sig bl.a. på Harvard University, hvor der er ansat mange dygtige indiske professorer. Både Anuvinder og Parvinder har nu gode stillinger i finanssektoren, og Randhawa og hans kone glæder sig over sønnernes gode uddannelser, og de ser den lette adgang til uddannelse her i landet som et særligt værdifuldt gode.

Familien fotograferet i hjemmet i anledning af Inderjits og Randhawas sølvbryllup i 1999. Fra venstre Parvinder (Marx), Randhawa, Inderjit og Anuvinder (Charlie). Foto: Familieeje.

Fælles træk

Randhawa fortæller, at familien aldrig har været udsat for nogen form for diskriminering hverken i børnehave, skole eller på gymnasiet – selvom begge drengene gik med turban. Han mener, at det skyldes, at der er mange fællestræk mellem Punjab og Danmark. I begge om-

råder er humoren vigtig i det sociale samvær. Der er desuden en lang tradition for uddannelse, og Punjab er en af Indiens mest velstående provinser. Der er sågar ord der er ens på punjabe og dansk, f.eks. sofa, pistol og bank.

Faktaboks

I 1400-tallet, da Indien var under muslimsk styre, opstod sikhismen som en reaktion mod både islam og hinduismen. Sikhismen er en monoteistisk religion (kun én gud). En sikh afviser kastesystemet, men tror på skæbnen og genfødsel. Sikherne kendes på deres turbaner, som dækker håret, der aldrig må klippes. Ca. 2 % af den indiske befolkning og over 23 millioner mennesker verden over er sikher.

I 1947 opnåede Indien uafhængighed fra det engelske styre, men landet blev efterfølgende (1947-49) kastet ud i politiske uroligheder, som endte med en deling af landet i Øst- og Vestpakistan med overvejende muslimsk befolkning og i Indien med overvejende hinduistisk befolkning. Uroligheder drev millioner på flugt, og de menneskelige tab var frygtelige. Ved opdelingen i 1947 tog millioner af sikher og hinduer flugten fra det pakistanske til det indiske Punjab.

Turen til Italien den 5.-12. oktober 2009

af Steen Asger Jensen

I 2004 gik rejsen til Toscana. Vi boede, som en del vil huske, bl.a. i Pistóia, hvorefter turen gik til Firenze, Siena, Lucca og Pisa m.v. Denne gang gik rejsen igen til Toscana, men nu til den sydlige del med en afstikker til Umbrien og et smut til Lazjo. Det blev en smuk afrunding på det italienske landskab mellem Posletten og Rom.

Forberedelsen

En god rejse kræver en god forberedelse. Nok engang havde Bodil Smith og Erik Hjortkær Andersen strikket turen sammen, og Knud Remi Christensen havde begået nok en guide om turen i samarbejde med tilrettelæggerne. Vi andre havde efter lyst og temperament suppleret vores forhåndsviden med litteratur om området.

Det fine ved disse ture er balancen mellem de forskellige rejseindtryk, der i en lind strøm glider gennem dagen. Der skal mange elementer til for at skabe en god tur. Rejsevejene gennem landskabet skal give stemning, skønhed og beskrive levevilkår. Hotellerne skal være velvalgte. Ikke for store, ikke for små og helst beliggende tæt ved seværdigheder i en charmerende by med gode spisesteder. Transporten skal være nem og enkel. Forsamlingen er jo ikke 20 mere. Indholdet skal være repræsentativt og varieret. Der skal være højdepunkter og spændende detaljer og endelig indkøbsmuligheder for de hungrende. Alt dette forstås vore guider at mikse på en meget fin måde. Det skal der lyde en stor tak for.

Indtryk

Jeg vil hæfte mig ved nogle af de oplevelser, der gjorde størst indtryk på mig. Ingen kan køre uberørt gennem Toscanas landskab en morgenstund, hvor tågen ligger mellem de bløde bakker, hvor markerne ligger pløjede, og hvor den gule lerjord giver en baggrund for pinjer og cypresser med gårdene liggende på bjergtoppene. Om aftenen farves landskabet rosa af nogle ualmindeligt smukke solnedgange. Men dette landskab er også meget forskelligt og veksler mellem det frugtbare og det golde, fra kalkundergrund til tufklippernes stejle sider og fra Appenninernes vilde skovklædte kalkbjerge med skår og kløfter til frodige dale, hvor opdyrkningen har fundet sted i årtusinder. Det er intet under, at guldaldermalerne fandt vej til disse områder.

I dette landskab mødte vi menneskelige spor fra en fjern fortid. Etruskerne opbyggede bysamfund og udvalgte steder, hvor byerne stadig ligger: gode agerbrugsmuligheder, friskt drikkevand og en beliggenhed, der var god af forsvare. Hvor kom disse folk fra? Mange teorier har været fremsat. Måske kom de fra egnene omkring Ægæerhavet, eller også udviklede de sig blot af de folk, der var der. Man ved det ikke, men der er tegn på påvirkning østfra. Vi kender dem mest fra arkæologiske fund, fra deres byer og deres dødebyer.

Vi mødte kulturen i Chiusi, hvor vi besøgte Museo Nazionale Etrusco, der havde en imponerende samling af krukker, metalgenstande m.m. Under byen lå underjordiske gangsystemer i to lag. Nederst lå det etruskiske system, der har udnyttet grundvandet, og øverst lå et system, der samlede overfladevandet i store cisterner,

*Ravenna. Basilikaen,
Sankt Apollinare in
Classe, med de smukke
mosaikker.
Foto: Holger Agerskov.*

hvorfra det kunne hives op af bybrøndene. Det imponerende var, at det øverste system gik helt tilbage til romertiden.

Nær Sovana ca. 20 km. vest for søen, Lago di Bolsena, besøgte vi en af etruskernes dødebyer. Her blev stadig gjort nye fund. Der var simple grave hugget ind i siderne af tufklippen og gravtempler for samfundets rigeste. Der hvilede en særlig stemning over dette sted.

De næste indtryk er – naturligvis – den katolske kirkes spor overalt. Vi besøgte det ene imponerende kirkeanlæg efter det andet. Hver tidsalder har sat sit præg. Skiftende stilarter er brugt til at skabe det ypperste, mennesket på det givne tidspunkt kunne frembringe. Hver generation har bygget, formet og farvet i et forsøg på at give bygningerne deres generations aftryk. Det gør det til en kulturhistorisk vandring gennem mere end 1500

år at besøge disse bygninger. Den lange romantiske periode med byzantinsk præg over gotik til renæssance, barok, rokoko, empire og nyklassicisme. Det hele var repræsenteret. Ofte i overgangsformer der kunne gøre det vanskeligt at skelne, om det var det ene eller den anden periode, men fælles var en forskydning i tid i forhold til udviklingen i Danmark. Man står pludselig i en kirke fra 400-tallet. Hvad var det egentlig, vi foretog os i Danmark på det tidspunkt?

I Ravenna besøgte vi basilikaen, Sankt Apollinare in Classe, med fantastiske mosaikker i koret fra år 530. I San Vitale, en pragtfuld basilika fra det 6. århundrede, så vi vinduesruder af alabast og igen nogle smukke mosaikker. Så friske, at de kunne være sat op for få år siden. I et lille undseligt gravkapel bag kirken, Galla Placidia, var der de mest fantastiske mosaikker fra år

400 – 450. Gyldne stjerner glimtede på en dybblå himmel. Det var meget smukt. I dåbskapellet, Battistero Neoniano, lå dåbsbassinet i midten. Selve bassinet var lånt inventar fra romerne.

I en række kirker var søjlerne ligeledes lånt fra romerske templer. Byggematerialer er blevet genbrugt i stor stil. I Sankt Apollinare Nuovo-kirken ses mosaikkerne med de 22 jomfruer. En berømt og meget smukt komposition.

På den videre færd spiste vi i det grønne i et pragtfuldt sensommervej i Passignano ved Trasimenosøens bred. Det var her i nærheden, at Hannibal fra Kartago slog en romersk hær fuldstændigt. De mistede 16.000 mand. Et uhørt antal dengang. Hannibal var gået over Alperne i 218 f. kr. med en styrke på 20.000 fodfolk og 6.000 ryttere samt nogle få af de berømte elefanter. En fantastisk historie. Havde det ikke været for gamle Fabius Maximus, ham de kaldte Cunctator, ”Nøleren”, så havde den fremtidige udvikling måske været koncentreret omkring Kartago og ikke omkring Rom. Det havde givet betydet noget for Europa.

En kulturperiode, der har sat et kraftigt præg på Toscana, er renessancen. Det er fantastisk, hvad der er bevaret. Middelalderbyernes krogede gadeplaner er blevet reguleret, og store gader fører til byens store torv. Her finder man domkirken, rådhuset, rigmandspalæerne og en smukt udført fontæne, en bybrønd, der flere steder har fået sin vandforsyning fra en akvædukt. I Pienza havde pave Pius den Anden præget torvepladsen. Det er hans fødeby. Planen løb dog ind i pengemangel, så projektet blev kun delvist gennemført. Fra rådhusets tag var der en vidunderlig udsigt over det omgivende landskab.

I Assisi mødte vi den katolske kirke i fuld udfoldelse. Den hellige Frans svævede i en rå granitkiste, placeret på søjler højt hævet over kirkens gulv. Munke og nonner

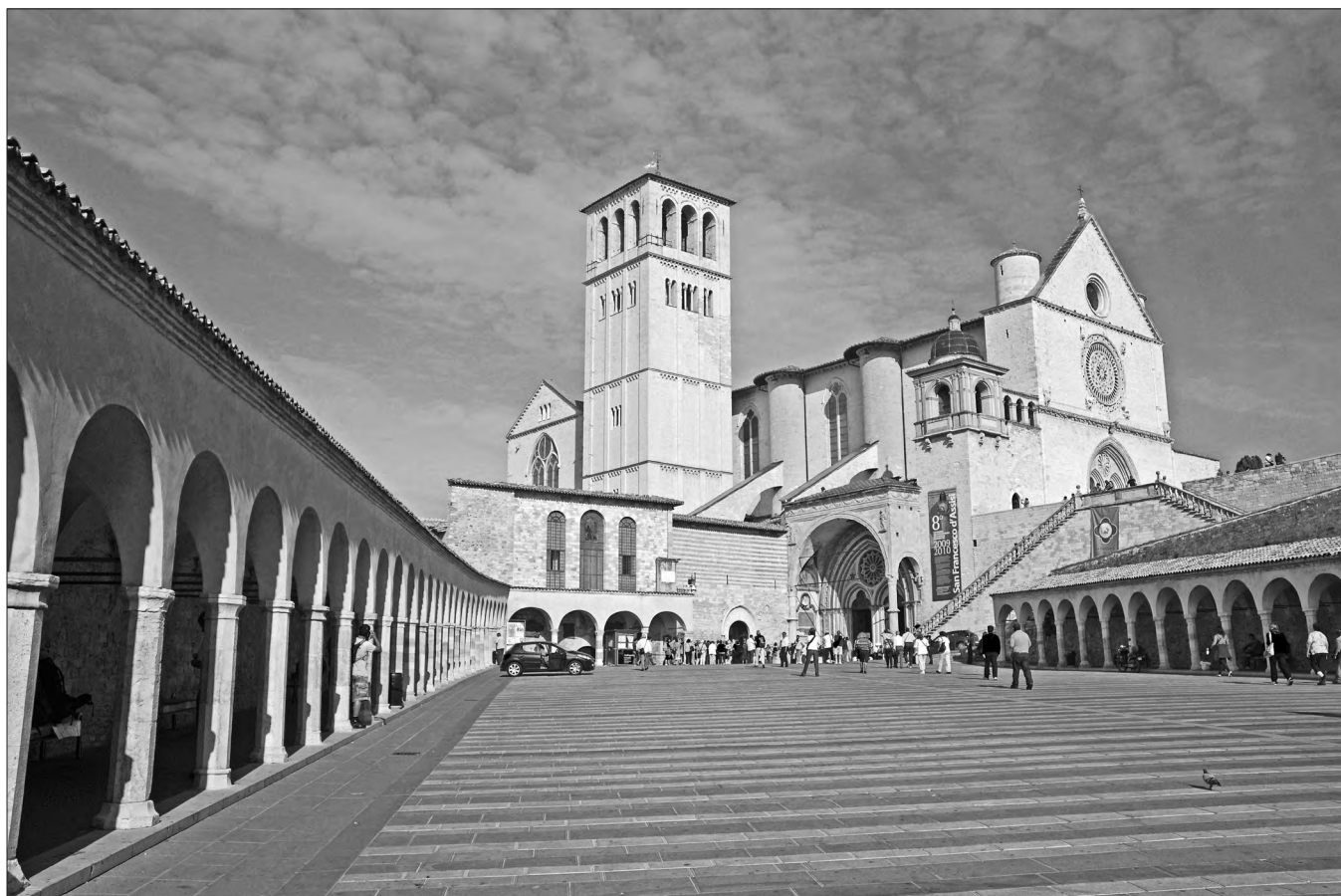
færdedes i kirken enten som besøgende eller passende de forskellige gøremål, der hører til dagens gang i så vigtig en helligdom som Basilica di San Francesco. Den intense atmosfære gjorde indtryk.

Til Puglia, hovedbyen i Umbrien, ankom vi med højbanemetret, enkelt og praktisk. Der fandtes også et rulletrappesystem, der førte én gennem byens forhistorie op gennem klipperne til én af hovedgaderne. Nyt og gammelt i skøn forening. På byens torv lå en imponerende domkirke. Overfor lå Palazzo dei Priori med Gallerie Nazionale Dell’Umbria. Et helt nyrestaureret og nyindrettet museum med eksempler på kirkekunsten fra ca. 1200-1800. Museet kan varmt anbefales. Efter besøget har man en fornemmelse af kunstens udvikling gennem perioden. Fontænen, Fontana Maggiore, var en fantastisk toetagers konstruktion fra ca. 1250.

I Orvieto, tæt ved motorvejen mellem Firenze og Rom, mødte vi atter etruskerne samt alle de øvrige underjordiske anlæg. I underjordiske dueslag, hugget ud i tufklipperne, havde man haft storproduktion af duer. Der fandtes 1200 kældre og gangsystemer under byen. Det har givet stabiliseringsproblemer for de ovenliggende bebyggelser.

Toscana kan man ikke besøge uden at smage på vin. Vi besøgte vingården Altesino, der lå velplaceret på et højdepunkt i landskabet med sine vinmarker omkring sig. Høsten var i fuld gang, og nænsomt blev de håndplukkede blå druer vasket, rensat og sendt ind i et stort moderne underjordisk produktionsanlæg. Stedet var brunello-producent, Vi smagte på tre vine, og vi blev ved hjælp af den danske guide lidt klogere på både vin og vinproduktion.

Et stort plus ved denne tur var de fem dages ophold på det glimrende hotel i Montepulciano. Det gav ro og tid

Assisi. Basilica di San Francesco.

til dagturene rundt i den nære og fjernere omegn. Området er også kendt for sine nobile-vine.

Turen afsluttedes i Bologna. En pulserende by med kulturhistoriske perler og et imponerende udbud af butikker i den dyre ende. Fra toppen af byens høje, skæve tårn fra 1250 kunne vi fra en højde af 100 meter se ud over middelalderens og renæssancens Bologna. Piazza Maggiore med Neptunfontænen fra 1866, Basilica di San Petronio, Abbazia di Santo Stefano, en sammen-

bygning af fire kirker samt San Domenico kirken med Michelangelos engle og helgener.

Nok en gang tak til Bodil Smith og Erik Hjortkær Andersen for en veltilrettelagt tur samt godt selskab på turen. Tak til alle deltagere for den gode stemning, der præger disse ture.

Nye Genstande

af Ledøje-Smørum Historiske Forenings registreringsgruppe ved Line Ludvigsen

Endnu et år er gået, og et årsskrift er blevet til. Igen i år har foreningen modtaget en lang række effekter, genstande, som registreringsgruppen beskriver og indfører i databasen, og som arbejdsgruppen kan vælge blandt, når der skal laves nye udstillinger o.l. Vores medlemmer kan så til vores arrangementer i huset bese og forhåbentlig glædes over de fremviste genstande, og måske mindes tidligere tiders brug i hverdag og til fest. Skolebørnene, der får rundvisning og gammeldags skoledag hos Knud Remi, kan med både øjne og hænder opleve ting, de ellers bare kan læse om. Endelig kan de besøgende, der kommer forbi den første søndag i hver måned, ligeledes få en god oplevelse med hjem.

I 2008 har vi bl.a. modtaget følgende:

Fra **Kirsten Pedersen**, Horsekær:

- **Et fotoapparat (a)** af mærket Agfa Anastigmat. Kameraet, der altså er fremstillet af det gamle tyske industriselskab, Agfa, kan trækkes ud og indstilles mht. afstand, lukketid og blænde. Apparatet kan nu indgå i en hel lille samling af fotoapparater, som vi efterhånden har erhvervet.

Fra **Ebbe Larsen**, Mosevej:

- **En barbermaskine (b)**, mærket er Philips, og der hører både etui og den originale æske med. Barbermaskinen, der er fra 1950'erne, indgår på tilsvarende måde som før omtalte fotoapparat i en lille samling af barbergrej.

Fra **Knud Remi Christensen**, Rytterparken:

- **Et smalfilmsredigerings- og splejseapparat**, som giver har købt i 1960'erne og siden selv monterede på en lille plade. Knuds kone, Gerda, syede derefter en beskyttelsehætte af skind til apparatet.

Fra **Anni Agerskov**, Stenkær:

- **En tobaksdåse (c)** af mærket Sweet Dublin, ”mixture flavoured with Irish Whisky”. Tobakken er fremstillet af Skandinavisk Tobakskompagni, København. Dåsen var en gave til Anni's far, Jens Anker Christensen's 80 års fødselsdag, og har en lille hilsen i bunden med bl.a. ”tillykke med de 4 snee”.

Fra **Bent Jespersen**, Ledøje:

- **En husholdningsvægt** med skydelod. Vægten er købt på loppemarked, da giver har samlet på vægte. Vægten her er formentlig fra 1920'erne.

Fra **Inger Fischer**, Valmuehaven, bl.a.:

- **En frakke**, der er syet hos en skrædder i Saksøbing, har først tilhørt givers mands morfar, Rudolf Konrad Hansen (født i 1890'erne), og er siden gået i arv til givers søn.
- **To ridepiske**, der ligeledes har tilhørt Rudolf Konrad Hansen, der arbejdede på en større gård. Senere brugte oldebarnet dem, da han spillede med i en cirkusforestilling på Centerfritidshjemmet.
- **Seks skåle og en kande (d)** i blå porcelæn med hvide prikker. Sættet stammer fra Rudolf Konrad Hansens

- kone, Marie Louise Brandstrup, og har muligvis været en bryllupsgave.
- **En lysekroner**, der har hængt i givers hjem og oprindeligt købt af en antikvitetshandler ved Aalestrup.
 - **En knaphulstang og -pren (e)** med tilhørende syvejledning. Tingene har tilhørt givers far, der var født i 1919, havde polio i benene, og blev uddannet som skrædder i Ryesgade omkring 1940. Han var ansat i Illum i en årrække, men blev senere statsansat og syede uniformer. Sy-vejledningen indledes med et foto af skræddere i arbejde og disse ord: *”Skrædderen sidder altid på bordet, når han syr. Det gør han, fordi han på den måde får den bedste arbejdsstilling. Arbejdet, han sidder med, ryger ikke hele tiden på gulvet, men hviler i skødet og på bordet omkring ham.”* Herefter følger en nøje trin-for-trin-vejledning i at sy ”det skræddersyede knaphul”.

Fra **Lis Pedersen**, Havrevej, bl.a.

- **Et smedejernsbindsel (f)**, der stammer fra Stangkærgård, har været anvendt til at tøjle køerne i deres båse i kostalden.
- **Et sæt træbyggeklodser (g)**, som giver har fundet på Genbrugspladsen. Klodserne stammer nok fra første halvdel af 1900-tallet, men er siden blevet fremstillet i lignende udgaver, blot malet i farvestrålende kulører.
- **Tre hårtørrere (h)** alle fundet på Smørum Genbrugsstation i 1980’erne. De to af hårtørrerne stammer fra ca. 1950, mens den tredje, som kan sluttes til en Nilfisk støvsuger, nok er noget ældre.
- **En støveklud**, som givers moster, Hansigne Christensen, Nørrebro, har modtaget i julegave i 1940’erne eller 1950’erne af et familiens børn, der har broderet med Amagergarn på den fortrykte tekst.

- **Et bakkebånd** fremstillet af en af givers 8 mostre og foræret til giver til jul eller fødselsdag i 1960-1970. Båndene hang på væggen i en ring og holdt en bakke.

Fra **Poul Jakobsen**, formand for menighedsrådet:

- **To 3-armede lampetter (i)** med ledningsskjulere. Har siddet i Smørum Kirkes dåbsværelse, men blev nedtaget i forbindelse med ombygningen af kirken. Pryder nu væggen i vores kirkerum, på hver side af M. H. Eddeliens alterbillede.

Efter kommunesammenlægningen har vi fået et godt samarbejde med de historiske foreninger/arkiver i Stenløse og Ølstykke. I den forbindelse har vi modtaget genstande fra Stenløse Arkiv – ting, de ikke selv har plads til.

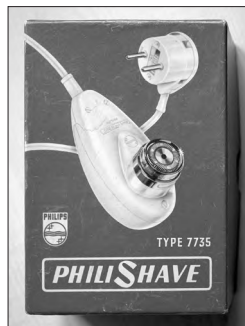
Fra **Kirsten Hansen, Stenløse Arkiv**, har vi således bl.a. modtaget:

- **En saltbøsse** af porcelæn, **et Dannebrogflag** (2½ x 2 m), **en bondeskjorte** og **en særk** med monogram.

For alt dette samt alt det, vi ikke her har nævnt, men har modtaget i 2008, siger vi mange tak. Uden alt dette kunne vi ikke lave de fine udstillinger til inspiration for alle de besøgende. Endnu en gang skal der dog også lyde en opfordring til at fortælle os, hvis man sidder inde med yderligere viden om nogle af de nævnte genstandes historie og anvendelse. Og til sidst: vi kan stadig vældig godt bruge nye hænder til alt arbejdet med samlingerne.

d

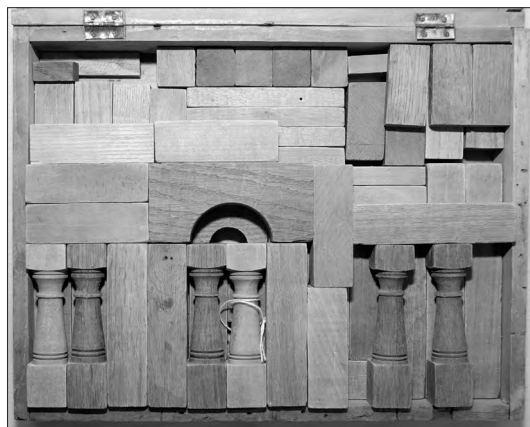

b

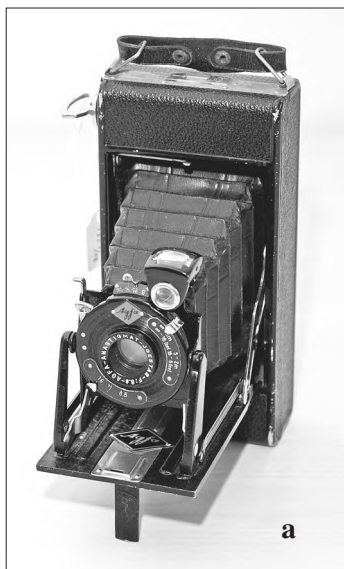

e

Eksempler på genstande modtaget i 2008.

g

a

i

h

c

f

Lokalarkivet 2009

af Rolf Kjær-Hansen, arkiv- og museumsleder, Egedal Arkiver og Museum

Årets arbejde i arkivet har været præget af fortsat udvikling og fastholdelse af igangsatte projekter. Således er der foretaget en gennemgang af gamle arkivalier med henblik på A-fonds registrering, antallet af skannede fotografier er nu over 4.000 og overspilning af videobånd til dvd fortsætter. Der kan i øvrigt henvises til den fælles års- og udviklingsplan for 2009, der er tilgængelig på Egedal Kommunes hjemmeside under Kultur og Fritid. Det er glædeligt at opleve, at der fortsat er mange, der benytter lokalarkivet til trods for, at mange oplysninger til slægtsforskning vedrørende folketællinger og kirkebøger nu er tilgængelig på internettet via www.arkivalieronline.dk. Årsagen er givetvis, at lokalarkivet kan bidrage med yderligere oplysninger og kvalificeret bistand, idet arkivet har et indgående og tilbundsående lokalkendskab til historien. Et eksempel på en sådan forespørgsel, er forfatteren Ulla Dahlerup, der i forbindelse med udgivelsen af bogen: 'Det var jo en anden tid', 2009 fandt oplysninger og fotos i lokalarkivet om Edelgave, det ikke var muligt at finde andre steder.

Inge Winther deltog i foråret i Dansk Lokalhistorisk Forenings årsmøde, hvor temaet var landarbejderes vilkår. Fredi Paludan Bentsen, Knud Remi Christensen og Rolf Kjær-Hansen deltog i sommer i kurset om familiefotografiet i billedsamlingen arrangeret af Landsforeningen til bevaring af Fotografier og Film.

Der har været afholdt kvartalsvise arkivmøder i Ledøje-Smørum Lokalarkiv og et enkelt fællesmøde for hele Egedal Arkiver og Museum. Samarbejdet mellem de forskellige lokalarkiver og museum i Egedal kommune udbygges løbende, og kendskabet til arkiv- og museums-

kolleger udvides. Det årlige fællesmøde var henlagt til Helsingør og omegn, hvor der blev aflagt besøg i Skibsklarerergården med besigtigelse af arkiv og udstilling samt besøg på Flynderupgård i Espergærde.

Egedal Arkiver og Museum kunne i årets løb lancere den fælles internetportal www.egedalhistorie.dk, hvor man kan finde en samlet indgang til lokalhistorien i Egedal. Herunder åbningstider og henvisning til de enkelte arkivers hjemmesider. Her finder man også Egedal Leksikon, hvor der efterhånden findes mange artikler fra hele kommunen. Arkivets medarbejdere er også flittige bidragydere, men der må gerne komme endnu flere artikler, for arkivet er i de fleste tilfælde kilden til de spændende og oplysende historier i leksikonet. Formand for kultur- og fritidsudvalget Jens Jørgen Nygaard markerede åbningen af www.egedalhistorie.dk ved en mindre ceremoni – dækket af TV2/Lorry, der bragte et nyhedsindslag om det nye tiltag.

I Egedal Kommunes sommerferietilbud til skoleeleverne var der aktivitet på museet d. 30. juni og 28. juli, hvor der også var mulighed for at besøge arkivet.

En fortsat diskussion er valget af et fælles digitalt registreringssystem. Der har i årets løb været aflagt besøg på andre arkiver for at afdække mulighederne. Endvidere indgår kommunearkivar, Michael Boel Winther, i arbejdet omkring valget af nyt registreringssystem.

Også i år har samarbejdet med Ledøje-Smørum Historiske Forening og Ledøje-Smørum Slægtshistoriske Forening fungeret godt i de velegnede lokaler på Smørum gamle Skole.

*Medarbejdere på Egedal Arkiver og Museum på sommertur. På Skibsklarerergården i Helsingør fik vi grundig indføring i Øresundstolden og dens indvirkning på Helsingørs handelsliv af museumsassistent Peter Uldum. Derefter kørte vi FLynderupgård ved Espergærde, hvor vi på egen hånd så udstillingerne og gik tur i parken og også spiste en middag fremstillet af stedets økologiske produkter. Her er deltagerne fotograferet på havetrappen på Flynderupgård.
Foto: Fredi Paludan Bentsen.*

Historisk Forening 2009

af Anni Agerskov og Inga Nielsen

Atter et år er gået, og arbejdet i bestyrelsen er fortsat blevet varetaget med en høj grad af uddelegering af opgaverne og med flere nye tiltag. Der har været afholdt ni bestyrelsesmøder. Ved konstitueringen efter generalforsamlingen blev det fortsat besluttet, at Inga Nielsen og undertegnede deler formandsposten, og resten af bestyrelsen har påtaget sig ekstraopgaver, så vi fortsat håber at kunne sikre kvaliteten af bestyrelsens arbejde til gavn og glæde for foreningens medlemmer.

Året har på udstillingssiden været præget af renoveringen og færdiggørelsen af det nye kirkerum, der har givet plads til bl.a. et stueorgel, modtaget fra en borger. Rummet fremstår nu fint som et kirkerum med altertavle,

Historisk Forening har med stor glæde modtaget Hove husmænds byhorn af søstre Birthe Dahl og Hanne Grindsted. Hornet har hængt på væggen i deres barndomshjem på Thorsøgård. Foreningen kan nu fremvise en ekstraordinær fin samling på hele syv byhorn. Foto: Knud Remi Christensen.

Hove husmænds byhorn. På hornet ses indridset WN 1842 og HP 1860. Foto: Fredi Paludan Bentsen.

glasmosaikrude, messehagel, kirkestol m.m. Mange af genstandene, som vi har modtaget fra kirkerne, har vi fået i depot. Menighedsrådet har besluttet, at det gerne selv vil udstille Christian den Fjerdes bibel i Ledøje Kirke, hvor den hører hjemme.

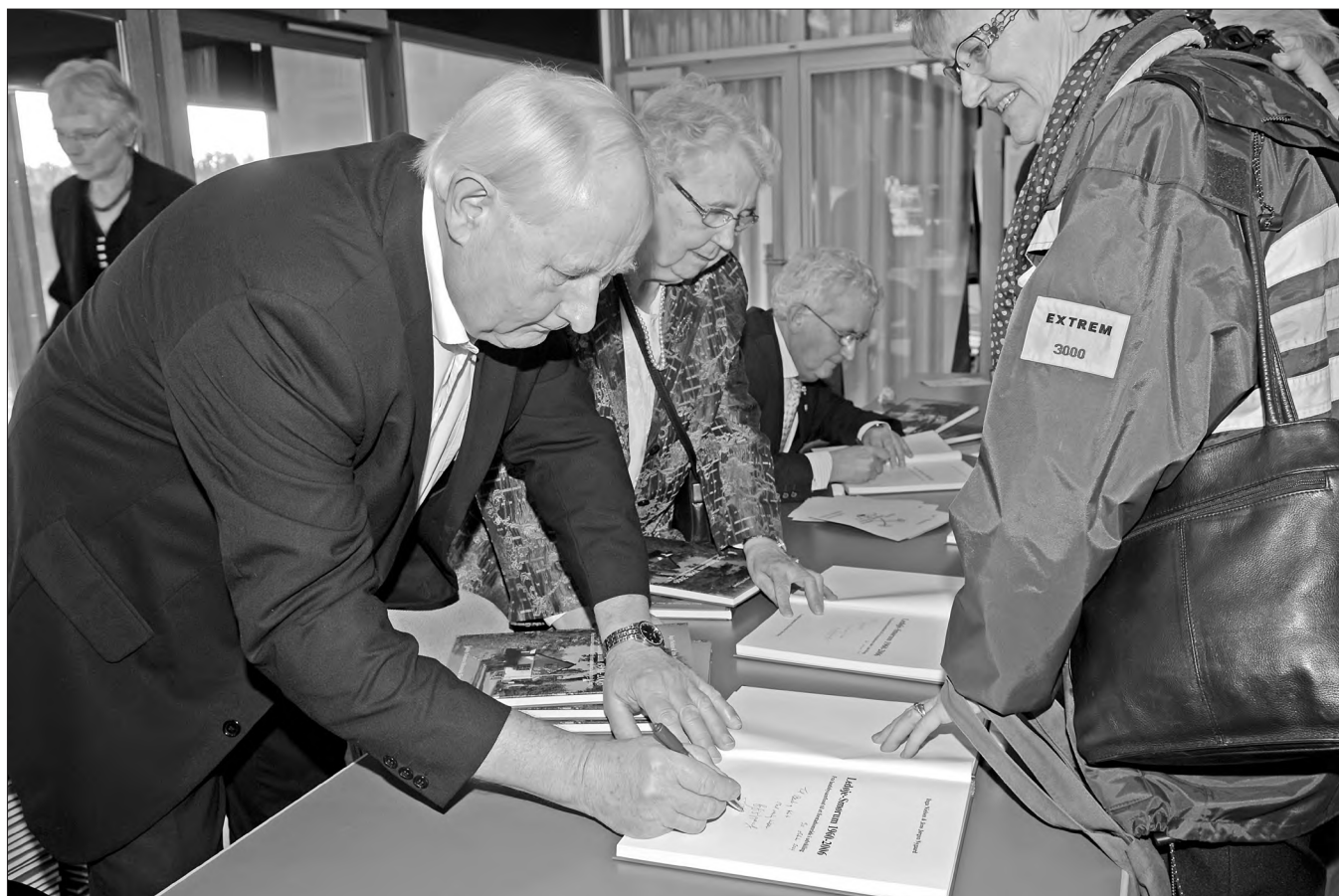
Der er blevet indkøbt en tegning af Den gamle Skole lavet af kunstneren, Jette Købke. Det er den tredje tegning af hende, de to andre er af Ledøje- og Smørum Kirke. De hænger fint i vores mødelokale.

Der er fortsat et godt samarbejde med Ølstykke Historiske Forening og Stenløse Historiske Forening, og dette resulterede bl.a. i, at den fælles bustur rundt i alle tre områder blev gentaget således, at kommunens borgere fik mulighed for at stifte bekendtskab med historien i hele kommunen. Der blev også afholdt et fælles foredrag i Rådhusalen i Stenløse.

For at udbrede kendskabet til vores museum har Knud Remi Christensen med stor ildhu holdt museet åbent

den første søndag i hver måned. Her fortæller han de besøgende om mange af de spændende genstande, der er udstillet. Han holder også ”gammel skoledag” og fortæller om skolens historie for de yngste klasser, og eleverne får bl.a. lov til at skrive på tavler med grifler og skrive med pen og blæk på papir. Desuden fik interesserede elever mulighed for at komme to dage i sommerferien, hvor Knud også stillede sig til rådighed.

Stor var vores glæde, da årets ”Gi’ et skulderklap” – pris, som Nordea-fonden uddeler, blev givet til vores forening efter indstilling fra borgmester, Svend Kjærgaard. Hans begrundelse var netop det store synlige arbejde, som Knud har gjort. Prisen består af en check på 5000 kr., som vi f.eks. kan bruge til at gøre vores udstillinger endnu bedre. Her skal lyde en stor tak til Knud for det store, indbringende arbejde han har gjort.

Fra receptionen i anledning af udgivelsen af bogen ”Ledøje-Smørum 1960-2006. Tre tidligere borgmestre signerer bøger. Fra venstre: John Petersen, Elin Jakobsen og Jens Jørgen Nygaard. Foto: Holger Agerstov.

Besøget på Selsø Slot blev en stor oplevelse. Her sidder turens deltagerne i riddersalen og lytter til den meget inspirerende guide. Foto: Fredi Paludan Bentsen.

Efter sommerferien blev foreningen meget engageret i bogen "Ledøje-Smørum 1960-2006", som viceborgmester, Jens Jørgen Nygaard, oprindelig fik ideen til. Til denne bog har mange af Ledøje-Smørum's borgere leveret artikler om historien bag boligområder, foreninger o.a. De bærende kræfter ud over Jens Jørgen Nygaard har været Inga Nielsen, Fredi Bentsen og Holger Agerkov. Ud af alle disse anstrengelser kom der en

rigtig flot bog, som efter en reception den 30. oktober kunne uddeles gratis til alle interesserede borgere fra den tidligere Ledøje-Smørum Kommune.

For at kunne udbrede kendskabet til vor forening til så mange som mulig bliver vores arrangementer annonceret både i "Smånyt" og på vores hjemmeside www.lshist.dk og via Smørum Kabelnet. Af den vej er der

Fra turen på Vestvolden. Foto: Knud Remi Christensen.

interesserede, der har kontaktet os. I den forbindelse skal der også rettes opmærksomhed på hjemmesiden www.egedalhistorie.dk, hvor man bl.a. i leksikonafsnittet finder beskrivelser af de fleste historiske steder i kommunen.

Arrangementer

Sæsonen 2009 startede 20. januar ikke med det annoncerede foredrag om Madsen-Mygdal, men på grund af sygdom blev det til et foredrag om "postspionage" af Sune Christian Pedersen, leder af udstillingen på Postmuseet. På baggrund af sin bog med samme titel fortalte han levende og spændende om, hvordan postvæsenet før i tiden hjalp landet med at udspionere folk, der kunne være samfundsskadelige.

Den 28. februar var der tur til de nye oldtidsudstillinger på Nationalmuseet. Her blev vi guidet fint igennem de mange highlights fra istid til vikingetiden. Udstillingerne er sat rigtig smukt og indbydende op og giver et godt billede af Danmarks oldtid.

Generalforsamlingen blev afholdt den 7. marts, og efter at dagsordenpunkterne blev behandlet uden problemer, var der et foredrag af Agnete Nielsen, museumsassistent på Jægerspris Slot. Dette foredrag var traditionen tro optakt til årets sommertur. Det var et godt foredrag, der gav stor lyst til at deltage i sommerturen.

Det var atter tid til en tur den 28. marts, og den gik til Christianshavn med den rigtig gode guide, Line Lærkholm, cand. mag i kultur og kulturformidling. Hun gui-

dede os glimrende gennem både Nedenbyen og Ovenbyen og gjorde os klogere på Christianshavn.

Den 18. april var det tid til at blive klogere på Vestvolden. Her fortalte Tom Wismann, ekspert på Københavns forsvarsværker, om bygningen af og ideen med Vestvolden. Vi besøgte volden i Rødovre, og der blev fortalt mange spændende ting, som vi ikke vidste.

Dagen for sommerturen oprandt den 16. maj. Vi besøgte først Selsø Slot, som især var spændende, for her kunne man se, hvordan datidens tapeter og stuklofter blev sat fast. En utrolig god fortæller viste os rundt, og et rum, der især gjorde indtryk, var riddersalen, som fremstod meget smuk. Fra slottet kørte vi til Orø, hvor vi besøgte kirken og spiste på Orø Kro. Herefter gik turen til Jægerspris Slot, hvor vores guide var Agnete Nielsen. Det blev en dejlig og oplevelsesrig tur.

Den 13. september fik vi en fin gennemgang af udstillingen ”Fyrsten fra Ishøj” på Kroppedal Museum. Graven var utroligt flot udstillet, så man fik et fint indtryk af det helt unikke fund.

Allerede den 23. september fulgte et nyt arrangement, nemlig forberedelsesaftenen til toscanaturen i uge 41. Bodil Smidt genopfriskede vor viden om Italiens historie. Især etruskernes, som vi skulle se og opleve på rejsen, var det spændende at høre om.

Den 20. oktober kunne vi lytte til et foredrag af konservator Ida Haslund, der grundigt orienterede os om restaureringen af Christian den Fjerdes kapel i Roskilde Domkirke.

Det fælles foredrag for de tre historiske foreninger i Egedal blev afholdt den 3. november i Rådhusalen i Stenløse. Foredraget om tørvene blev afholdt af magasinredaktør og forfatter Jan Svendsen, der netop havde

udgivet en bog med titlen, ”Tørvene triller”. Det gav en fin forståelse af det store arbejde, der var ved tørvegravningen også her i Ledøje-Smørum.

Årets sidste tur gik til det nyrenoverede Rosenborg Slot den 14. november. Her fik vi et indblik i alle de smukke rum og uvurderlige skatte, som slottet rummer, og som viser en historisk periode på næsten 250 år.

Arbejdsgruppernes indsats i 2009

I det forløbne år har registrerings- og arbejdsgruppen været samlet ca. 19 gange, og på sådanne aftener er der stor aktivitet i huset. Det har været kirkerummet, som arbejdsgruppen har koncentreret sig om, og det var med stor glæde, det kunne præsenteres den 28. august. Det kan gruppen være stolt af, så en stor tak til medlemmerne af gruppen. Nu er de gået i gang med at renovere det gamle kirkerum, og næste år vil vise hvilke udstillinger, det kommer til at indeholde.

Arkæologifundene er blevet registreret, og vi håber, at disse data kan lægges ind i den samme base, som de øvrige genstande er registreret i. Det er ved at blive undersøgt. Megen tak til Knud Larsen, der står for dette arbejde.

Registreringen af de mange genstande går støt og roligt fremad. Det er et stort arbejde, da vi snart er oppe på 2000 genstande. Vi modtager fortsat genstande, der kan gøre vores udstillinger mere spændende og få besøgende til at mindes eller undres. Stor tak til alle der deltager i dette arbejde.

Til sidst vil vi gerne sige tak til alle vores medlemmer for jeres opbakning, og også en stor tak til hele bestyrelsen for den store arbejdsindsats.

En stor tak til vore sponsorer, der gør det muligt at udgive Årsskrift 2009

Benny Johansen & Sønner A/S, Kirkevej 8, Ledøje

Buehøjgård Møbler A/S, Hove Bygade 4, Hove

Dansk Lokalhistorisk Forening

Gartneriet Rosenlund v/Åge Jacobsen, Skebjergvej 33, Smørumnedre

Lille Smørum Krydderurter, Skebjergvej 24, Lille Smørum

Murermester Brdr. Theisen, Rugvej 7, Smørumvang

Nordea A/S (Smørum afd.), Flodvej 75, Smørumcentret

Realmæglerne, Viggo Axelsen, Flodvej 73B, Smørumcentret

Restaurant Kongemosen, Kongemosen 1, Smørumnedre

SKP, Tømrer- & Snedkerfirma, Tørveslettevej 5, Smørumnedre

Skorstensfejer René Tausø Bak

Smørum VVS, Kirkevangen 7, Smørumovre

